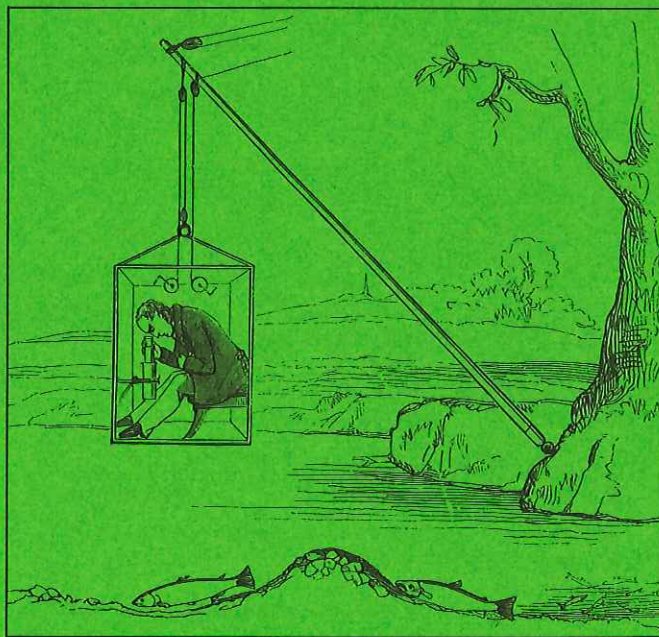

Information från

SÖTVATTENS- LABORATORIET

Drottningholm

THORSTEN ANDERSON

Förändringar av fiske och fiskbestånd i Umeälven under senare decennier med särskild hänsyn till vattenkraftutbyggnaden.

Del 2 Älven mellan Storuman och Stornorrfors

Förändringar av fiske och fiskbestånd i Umeälven under senare decennier med särskild hänsyn till vattenkraftutbyggnaden.

Del 2. Älven mellan Storuman och Stornorrfors

<u>Innehållsförteckning</u>	<u>Sida</u>
1. ALLMÄN ORIENTERING	1
2. UPPGIFTER OM FISKET INOM OLIKA SKADEOMRÅDEN FÖRE OCH EFTER UTBYGGNADEN	3
Umluspen-Stensele skadeområden	3
Grundfors skadeområde	4
Rusfors "	6
Bålforsens "	9
Betsesele "	10
Hällforsens "	10
Tuggens "	10
Bjurfors Övre "	11
" Nedre "	12
Harrsele "	12
Pengfors "	13
3. SAMMANFATTNING	14
3.1 Oreglerade förhållanden	14
3.2 Reglerade "	16
4. ÅTGÄRDER	18

1. Allmän orientering

Inom denna del av älven har fisket efter lax och havsöring varit obetydligt. Gränsen för laxens uppvandring utgjordes före utbyggnaden av Fällforsen strax nedströms Harrsele kraftverksdamm och är efter utbyggnaden Pengfors kraftverk.

Umeälven mellan Storuman och havet är numera helt avtrappad och består av 12 st kraftverksmagasin (se schematisk bild jämte tekniska uppgifter i bilaga 1 a och b). Det första av de moderna kraftverken, Pengfors, togs i drift år 1954 och det sista, Betssele, färdigställdes år 1965^{1/}. I älvens övre del påbörjades arbetena i vatten år 1954 vid Grundfors. Dessa och övriga arbeten i vatten åstadkom under de olika kraftverkens byggnadstid omfattande grumlingar, som påverkade fisket i älven långt nedanför byggnadsplatserna. Utredningar om grumlingarnas inverkan på fisket har framförallt gjorts i målet om Grundfors kraftverk.

En orientering över älven ges även i form av karta (bilaga 2) samt fallhöjdsprofiler (bilaga 3 a och b)^{2/}. Ur ansökningshandlingarna till Gardikens reglering har följande beskrivning över den outbyggda älven hämtats:

Från Storuman rinner Umeälven i sydostlig riktning mot Bottniska viken och bildar under sin väg mot havet ett antal forsar och sel med en sammanlagd fallhöjd av ca 349 meter.

På den 50 km långa sträckan mellan Storuman och Åskilje är fallhöjden ca 86 meter (bilaga 3 a). De största selen på denna sträcka är Stenselet och Barselet med en areal av 4 km² resp 9 km². Vid Åskilje mottager älven biflödet Juktån och 14 km längre ned mynnar avloppet från Blåvikssjön, vilken ligger på ungefär samma nivå som älven och har en areal av 16 km². Nedom Åskilje är älven till att börja med tämligen flack och bildar ett flertal långsträckta sel, bland vilka Pauselet är det största med en areal av 6 km². Omkring 25 km nedom Åskilje blir älvprofilen brantare med en fallhöjd av 85 meter på en sträcka av 55 km. De största forsarna på denna sträcka är Bålforsen, Hällforsen och Tuggenforsen (bilaga 3 b). Nedanför denna forssträcka vidtager det 27 km

1/ I älvens nedersta del fanns tidigare tre mindre kraftstationer, nämligen Baggböle och Klabböle som enligt uppgift byggdes i slutet av 1800-talet samt Norrfors som färdigställdes år 1927. Dessa kraftstationer är numera nedlagda.

2/ Fallhöjdsprofilerna har erhållits ur ansökningshandlingarna. Den slutliga utformningen kan efter vattendomstolens prövning ha ändrats något. Sålunda är dämningens gränss vid Grundfors + 299,5 m i stället för +300,5 m enligt diagrammet. I Storuman är dämningens gränss + 352 m.

långa Granöselet med en areal av 5 km². Därefter blir älven åter brantare med en nivåskillnad av nära 100 meter på en älvsträcka av 40 km, omfattande bl a Bjurforsen, Harrsele-forsen, Fällforsen och Pengforsen (bilaga 1 a). Vid Vännäs, ca 15 km nedom Pengforsen, mynnar Vindelälven, vars neder-bördsområde är i det närmaste lika stort som Umeälvens. Om-kring 5 km nedanför Vindelälvens inflöde börjar den sista av älvens forssträckor, som är ca 15 km lång och innefattar Bergforsen, Norrforsen, Sörforsen och Klabböleforsen med en sammanlagd fallhöjd av ca 74 meter. Från foten av Klabböle-forsen rinner älven lugnt de återstående 15 kilometerna till Österfjärden.

Från geologisk synpunkt kan det vara av intresse att nämna, att högsta marina gränsen skär Umeälven ungefär vid Bålforsendammen på en höjd av ca + 225 m ö h. Ovanför denna gräns karakteriseras älvdalen i stort sett av moränbildningar, torvavlagringar och flerstädes mäktiga avlagringar av rullsten, rullstensgrus och rullstenssand. Nedanför marina gränsen kännetecknas älvdalen av de i havet avsatta sedimenten. Efter hand som landhöjningen fortskridit har älven skurit sig ned i dessa sediment och flerstädes givit upphov till karaktéristiska nipstränder.

Uppgifter om fiskets omfattning före utbyggnaden finns i form av s k engångsstatistik, dvs engångsuppgifter som lämnats av varje fiskerättsägare och delvis också av andra ortsbor rörande årsmedelfångsten av olika fiskarter under en viss tidsperiod (i regel början av 1950-talet). Engångsstatistiken ligger till grund för de sammanställningar som gjorts beträffande totalfångsten inom olika skadeområden (bilaga 4) samt fångstens fördelning på olika redskap (bilaga 5).

Provfisken med nät har i större eller mindre omfattning utförts i olika delar av älven, framförallt i Barselet (Grundfors dämningssområde), inom Rusforsområdet samt inom Bjurfors Övre dämningssområde. Tyvärr har dessa provfisken icke pågått under tillräckligt lång tid efter kraftverksutbyggnaden för att man skall få en helt klar bild av förändringarna i fiskbestånden till följd av regleringsingreppen. Fångstjournaler, dvs anteckningar rörande det dagliga fångstutbytet, har under längre eller kortare tid före och efter regleringen förts av ett mindre antal fiskare. Trots att förändringarna i fångstutbytet i vissa fall är mycket påtagliga är även detta material för litet för att mera ingående belysa kraftverksutbyggnadens effekt på fiskbestånden.

Eftersom uppgifter i stort sett saknas beträffande de nuvarande fiskeförhållandena i älven har en intervjuundersökning utförts av fiskeriintendenten våren 1976. Därvid har ett antal fiskeintresserade personer vid personliga besök intervjuats om fisket under senare år. Några av dessa personer har även fört fiskejournal under år 1976. De uppgifter som framkommit vid intervjuerna är givetvis allmänt formulerade och får ibland tas med en viss reservation, men de ger ändå en förvånansvärt samstämmig bild av fiskets nuvarande betydelse i älven samt av förändringarna i fiskbestånden till följd av kraftverksutbyggnaden.

2. Uppgifter om fisket inom olika skadeområden före och efter utbyggnaden

Umluspen och Stensele skadeområden

Områdena omfattar Storån, Stenselet och Stenseleforsarna samt Långselet, vars yta sänkts cirka 3,5 m med hjälp av en sänkingskanal förbi Långseleforsen i selets utlopp (se bilaga 2 och 3 a). Fallhöjden i Storån har utnyttjats i Umluspens kraftverk medan Stenseleforsarna överbyggts av Stensele kraftverk. Stenselet, som dämtes ca 2 m, var före regleringen ganska grunt och strömt och har gott om stengrund. Sökanden har - trots energiska insatser från fiskeriintendentens sida - erhållit tillstånd till nolltappning i Storån, vilket medfört att det tidigare så värdefulla storöringbeståndet i ån numera är helt spolierat.

Fallhöjden inom området jämte tillhörande fiskerätt hade redan före utbyggnaden förvärvat av sökanden. Detta är den väsentliga orsaken till att sökandens och fiskeriintendentens fångstuppgifter i så hög grad avviker från varandra (bilaga 4).

De viktigaste fiskarterna under oreglerade förhållanden var öring och sik, därefter harr och gädda. Abborre och lake förekom i mindre omfattning. Av bilaga 5 framgår att fisket inom Stenseleområdet i huvudsak bedrevs med nät och krok och att ca en tredjedel av siken togs med not. Siken hade även stor betydelse som sportfiskeobjekt. I kilogram räknat fångades nästan lika mycket sik på krok (släplina, flugkrok, ismete) som harr och gädda.

Det värdefullaste fisket före utbyggnaden var givetvis sportfisket efter öring i Storån och Stenseleforsarna, som av författaren Hans Lidman år 1954 betecknades som "det finaste och mest fiskrika vattnet för strömöring som för närvarande finns i vårt land" (bilaga 6). Undersökningar av öringen och dess levnadsvanor i Storån under oreglerade förhållanden har bl a gjorts av K Müller (fiskeriintendentens arkiv). Större delen av den 8 km långa Storån arrenderades av Storumans sportfiskeklubb som strax före regleringen hade 50-60 medlemmar. Under åren 1955-56 uppgick fiskekortsförsäljningen i Storån (Storumans sportfiskeklubb och Stensele fiskevårdsförening) till ca 700 kort/år till ett värde av 5.000 kr.

En fiskare i Stenselet har fört fiskejournal under åren 1954-67 (bilaga 7). Som framgår av bilagan dominerade siken till ca 80 % i nätfisket före utbyggnaden. En viss ökning av sikfångsten under de närmaste åren efter regleringen kan noteras. Under år 1976 har journal förts av den sannolikt mest aktive fiskaren inom området. Denna har under året fångat sammanlagt 524 kg sik, 217 kg gädda, 27 kg abborre, 40 kg lake, 2 kg harr och 4 kg öring (delvis odlad öring). Fångstutbytet i kg per ansträngning av sik får anses vara högt, vilket framgår av bilaga 10, men någon direkt jämförelse med fångsterna i bilaga 7 kan ej göras, eftersom det är fråga om olika fiskare och näten numera sannolikt är mer fiskliga.

Att döma av fiskekortförsäljningen (årskort) synes såväl antalet nätfiskare som antalet nät som används i fisket ha ökat något efter regleringen. Således var år 1953 antalet nätkortköpare (vari även ingår en del hemmansägare) ca 60 st och antalet tillåtna nät 390 st. År 1975 var motsvarande siffror (exklusive hemmansägarna) 70 st respektive 388 st. Hur intensiteten i fisket förändrats under samma tidsperiod är däremot helt obekant.

Vid de intervjuer som gjorts med några fiskare inom området rörande fisket under senare år har uppgivits att enstaka Öringar och en del harr fortfarande fångas i Stenselet. Öringen kan tänkas härröra från Storbäcken men också från nedersta delen av Storån (nedströms Granselebäckens utlopp) där en viss fortplantning fortfarande kan tänkas äga rum. Även släplinfiske och lättspinn efter sik liksom pimpelfiske efter sik och i mindre utsträckning abborre förekommer. Fisket efter gädda och abborre uppges vara minst lika bra som före regleringen. Vad gäller sik, som är den dominerande fiskarten, anses antal och individstorlek vara tillfredsställande. Uppgifterna om sikens kvalitet varierar något. Man tycks dock vara tämligen ense om att kvaliteten (smak och fetthalt) visserligen försämrats i samband med regleringen men att en förbättring skett sedan reningsverket byggts. Dyntinfektionen^{1/} anses ha ökat ("siken måste fileas om den skall säljas"). Vattnet uppges numera vara klart och rent, bortsett från en del oljeutsläpp (transformatorolja?). De största besvären i fisket uppges bestå av ris från timmeravläggen samt sjunktimmer. I det avsänkta Långselet nedströms Stensele kraftverk kan nätfiske ej bedrivas efter utbyggnaden.

Grundfors skadeområde

Det nuvarande dämningområdet omfattar Barselet samt en ca 5 km lång, överdämd fallsträcka nedströms Barselet (Barseleforsarna). Nedströms kraftverket har en ca 5 km lång avloppskanal grävts till Mejvanslet, varigenom ytterligare fallhöjd erhållits (bilaga 2 och 3 a).

Fångststatistiken från tiden före utbyggnaden samt fångstens sammansättning på olika redskap framgår av bilagorna 4 och 5. Siken dominerade givetvis i selen (Barselet samt Grundforseslet), vilket också framgår av de provfisken med nät som utfördes i Barselet före utbyggnaden (bilaga 8). De lämpligaste maskstorlekarna för fångst av sik synes med hänsyn till såväl fångst i kg per ansträngning som medelvikt ha

^{1/} Med dynt menas den för människan ofarliga bandmasken *Triaenophorus crassus*, som har gädda som slutvärd och som via ägg och ett första larvstadium i vissa planktonkräftdjur utvecklar ett andra larvstadium i bl a sik, där larven inkapslas i blåsor i framförallt ryggmuskulaturen.

varit 18 v/a. Före regleringen togs även mycket sik med kolknot i strömmen, där siken uppges ha varit stor och fin.

Förutom Umeälvens storvuxna älvsik (egentligen älvsik X stor-sik enligt Svärdson) finns i Barselet en småvuxen sikart, nämligen asp. Denna finns även i Storuman men är ej med säkerhet känd från Stenselet. Undersökningar rörande sikarterna och deras ekologi i Barselet har utförts av T Lindström (1964 och manuskript 1976). Enligt Lindström har fångsten av sik ökat starkt efter regleringen på 28- och 36 varvsnät, dvs de maskstorlekar som ungefär omfattar den vuxna aspens storleksregister. Undersökningar synes visa att aspen i Barselet i huvudsak är en fisk för de fria vattenmassorna och att den där helst uppehåller sig i de övre vattenlagren. I strömkyddade lägen går aspen djupare än älvsiken, som var enda fiskart i området närmast dammen och så gott som enda fiskart i strömnäten vid Berglundaforsen.

Gädda och abborre förekom före regleringen framförallt i avorna (bl a Barseleavan och Nyholmsavan vid Barselet samt Grundforsavan). Dessa arter fångades i stor utsträckning i ryssja och mjärde.

Mört, stäm och gers synes ej förekomma i älven uppströms Grundfors kraftverk (Barseleforsarna). Enstaka mörtar uppges dock fångas i Stenselet. Dessa anses härröra från Storbäcken där mört finnes.

Öring och harr fångades före regleringen delvis på nät (framförallt under våren), men större delen togs på krok (bilaga 5). Fallsträckan nedströms Barselet bestod liksom Stenseleforsarna av omväxlande forsar och små sel och torde som sportfiskevatten för öring ha varit i klass med dessa och kanske också med Storån.

Beträffande de nuvarande fiskeförhållandena har följande uppgifter lämnats av några fiskare:

Barsele by säljer fiskekort i huvudsak årskort, till framförallt bofasta i byn (både fiskerättsägare och icke fiskerättsägare). Eftersom antalet försålda årskort uppgår till 50 å 60 st per år och det sammanlagda antalet hushåll i byn uppges vara 86 st, innebär detta att flertalet bybor bedriver fiske i större eller mindre omfattning. Fiskekortet berättigar till fiske i älven och i Skirträsket (vid sidan av älven). Huvuddelen av husbehovsfisket sker i Skirträsket efter s k siklöja (troligen planktonsik), som fångas på 28-30 varvsnät och är mycket uppskattad som matfisk. Antalet Barselebor som fiskar i älven har av de intervjuade uppskattats till 20 å 30 st, men fisket i älven tycks vara av liten omfattning ("flertalet torde fiska endast några tiotal kilo per år").

Anledningen till den förhållandevis dåliga fiskeintensiteten i älven uppges vara att siken är av dålig kvalitet (lös i köttet) samt att den är mycket parasiterad av dynt. Vid Skiråsen i nedre delen av Barselet tycker man dock att siken blivit bättre under senare år "sedan det blivit mindre slam i vattnet" och där fiskar man också mera. Att vattnet i

älven blivit renare anses bero på att avloppsvattnet från byn numera renas (sedimentationsanläggning har byggts) samt att erosionen till följd av korttidsregleringen har minskat. Siken uppges ha blivit mindre i storlek efter regleringen, vilket delvis kan vara en följd av den minskade fiskeintensiteten. Numera använder man mest 20 varvsnät mot 18-16 varv före regleringen. På 18- och 16 varvsnät var sikens medelvikt i provfisket före utbyggnaden 0,26 respektive 0,46 kg (bilaga 8). Enligt några uppgifter har siken ökat enormt efter regleringen.

En fiskare i Skiråsen har fört journal under år 1976. I Barselet fångades 130 kg sik. Trots att 20 varvsnät användes var sikens medelvikt endast 0,12 kg, vilket ungefär motsvarar medelvikten på 24 varvsnät före utbyggnaden.

Abborren och gäddan uppges också ha ökat efter regleringen men kvaliteten hos dessa arter anses vara bra. Vad abborren beträffar finns det gott om "tusenbröder" men även större individer fångas. Vid Berglunda i nedre delen av Barselet, där vattnet är strömt, fångas mycket abborre på sportfiske. Ryssjor för fångst av gädda används numera i mycket liten utsträckning. Enstaka öringar har erhållits efter regleringen men harren tycks vara helt försvunnen.

Ur teknisk synpunkt anses Barselet vara ett mycket bra fiskevatten eftersom bottnarna i huvudsak utgörs av sand med skär av klappersten. Man klagar dock över att mycket skräp följer med ut i vattnet från timmeravlägget vid Nyselekanalen. Barselet har efter utbyggnaden dämts en meter över normalt medelvattenstånd och har en tillåten korttidsreglering på 1,0 m.

Byborna i Grundfors by fiskar med nät ovanför dammen i avor, framförallt i Jovanbäcksavan, där strömlä kan erhållas. Eftersom bottnarna består av överdämd skogsmark blir nätslitaget stort. Sik, gädda och abborre fångas men siken dominerar till 90%. Siken uppges vara tämligen storvuxen och är kanske av bättre kvalitet än i Barselet (16-20 varvsnät används). På grund av rensningarna och kanaliseringen nedströms dammen har nätfiske omöjliggjorts i Grundforsselet. Sportfiske kan dock bedrivas varvid enstaka harr och öring fångas. Fiske bedrivs också i den invallade Grundforsavan där gädda och abborre samt något sik finnes.

Rusfors skadeområde

Området omfattar nedre delen av Juktån inklusive Bastuträsket och Tjikkiträsket samt Umeälven mellan Gortjackforsen och Rusforsen (bilaga 2). Även Blåvikssjön ingår i magasinet. Fallhöjden ligger i huvudsak i Rusforsen. En mindre fors, Toskforsen, i områdets mellersta del har också indämts. Förutom som korttidsmagasin (amplitud 0,5 m) tjänstgör Rusforsmagasinet som årsregleringsmagasin (amplitud 2,3 m), vilket innebär att det avsänks på våren och sedan snabbt fylls av den lokala tillrinningen. Dämningen uppgår till ca 1,5 m vid Toskforsen och till ca 3 m vid Rusforsens nacke.

Omfattningen av fisket i älven samt fiskarternas fördelning på olika redskap före regleringen framgår av bilagorna 4 och 5. Siken dominerade i fångsterna, men även gädda och abborre förekom i stor mängd, särskilt i Juktån med dess många avor och spakare vatten. Not- och nätfisket var ungefär av samma betydelse för fångst av sik. Gädda och abborre fångades förutom på nät i ryssja och mjärde. Ganska stora fångster togs dock på olika krokredskap (sik: släplina och lättspö, gädda: sax, ståndkrok och spinnspö, abborre: ismete och spinnspö, lake: ståndkrok). I Rusforsen vid Kattis-
 avan var krokfisket efter öring och harr givetvis av större betydelse än i selen.

I Blåvikssjön har fiske framförallt bedrivits efter sik siklöja (enligt Svärdson planktonsik), vilken efter regleringen har bildat bestånd även i älven. I Juktågrenen fångades dock "siklöja" redan före regleringen. Denna har troligen utvandrat från Bastuträsket och Tjikkiträsket.

Provfiske i någon större omfattning har bedrivits i Rusforsmagasinet endast efter regleringen, nämligen åren 1962 (idrifttagningsåret) samt 1964 och 1966. En jämförelse av fångst per ansträngning jämte medelvikt för åren 1962 och 1966 har gjorts i bilaga 9 och givit följande resultat:

Älvsiken, som närmast torde kunna betecknas som en "20 varvs-sik" har nästan fördubblat sin numerär på 18-20 varvsnäten under jämförelseperioden samtidigt som medelvikten minskat något. På 28 varvsnäten har fångsterna sjudubblats i antal, vilket torde bero på den ovan nämnda utvandringen av "siklöja" från Blåvikssjön.

Även fångsten av gädda på grovmaskiga nät har fördubblats liksom fångsten av abborre på samtliga maskstorlekar.^{1/} Abborrens medelvikt har dock minskat, vilket liksom i fråga om sik torde bero på en ökning av beståndets numerär. Totalt har fångsten per ansträngning på 18-20 varvsnät av sik, gädda och abborre ökat från 0,24 kg år 1962 till 0,43 kg år 1966 samt av lake, mört och stäm från 0,01 kg till 0,07 kg. Både mörten och stämman är dock för småvuxna för att vara till något större besvär vid fiske med vanliga siknät. Fångstökningen kan delvis bero på att fisken blivit mera tillgänglig för nätfiske efter regleringen.

En fiskare i Åskilje har fört journal under åren 1954-73 (se yttrande 1969-04-09 ang Bålforsens kraftverk). Öringen och harren har efter regleringen successivt helt försvunnit ur fångsterna. Tillgången på gädda visar ingen större förändring. Före regleringen togs enstaka stora abborrar (0,3-0,4 kg) på nät men även dessa har försvunnit efter regleringen. Siken har fr o m år 1966 ökat kraftigt i antal

1/ Enligt ortsbornas journaler från tiden före regleringen varierade gäddans medelvikt på gäddnät i regel mellan 0,5 och 1 kg medan medelvikten i ryssja uppgick till 1 à 2 kg.

samtidigt som medelvikten sjunkit från 0,5-0,6 kg till under 0,2 kg. Fångsten i kg per ansträngning är dock i stort sett oförändrad. Vederbörande journalförare har förklarat att han numera helst fiskar sik med 20-22 varvsnät, eftersom han tycker att den mindre siken är av bättre kvalitet och mindre infekterad med dynt. Beträffande abborren sägs att denna "före regleringen var stor och fin i Juktågrenen, men numera finns där mest tusenbröder".

Under år 1976 har journal förts av en fiskare i Rusele (bilaga 10). Den sammanlagda fångsten under året utgjordes av 20 kg sik, 90 kg "siklöja", 116 kg gädda och 48 kg abborre. Trots att 16 varvsnät användes i sikfisket var sikens medelvikt bara 0,20 kg. Fångsten per ansträngning (0,71 kg) får dock anses bra. Även goda fångster av siklöja har erhållits, trots att fiske endast bedrivits under några timmar på dagen ("om näten får ligga ute över natten blir de fulla av små-abborre").

Vid de intervjuer som gjorts med några fiskare inom området har följande uppgifter framkommit:

Öring och harr tycks numera helt saknas i Rusforsmagasinet, trots att flera stora harr- och öringbäckar utmynnar i älven, främst Paubäcken och Rusbäcken.

Gädda och abborre finns i tillräcklig mängd, men tillgången på stor abborre har minskat. Gäddan fångas på samma sätt som före regleringen mest på våren på nät, ryssja och ståndkrok. Sedan gammalt är det vanligt att man inom Rusforsområdet (liksom vid Juktån) konserverar en stor del av den vår-fångade gäddan genom torkning, varvid s k torrgädda erhålles.

Även siken anses genomgående ha ökat i antal. "Siklöjan" är sedan gammalt uppskattad som matfisk i framförallt Blåviks-sjön och Ruseleområdet. Numera fångas den med nät (30-32 varv/aln) även i älven, dit den utvandrat efter regleringen. Siklöjan uppges vara av bra kvalitet och påstås också vara förhållandevis litet infekterad med dynt.^{1/} Vad gäller den vanliga älvsiken så tycks man genomgående anse att kvaliteten försämrats och att dyntfrekvensen ökat efter regleringen. Kvaliteten tycks vara sämst på våren och sommaren, då siken är lös i köttet ("håller inte att koka"). Även om uppgifterna om sikens värde som matfisk varierar tycks man dock vara ense om att den är förhållandevis bra på hösten, då det mesta sikfisket också sedan gammalt bedrivs.

1/ Enligt Åke Petterson är sik av siklöjetyp med stort antal gälräfständer i regel mer infekterad än sik med färre antal tänder. Förhållandet skulle kunna tänkas vara det motsatta om siklöjan är mera pelagisk och av denna anledning kommer i mindre kontakt med infekterat plankton i strandregionen.

Bålforsens skadeområde

Fångststatistik från tiden före regleringen finnes endast från Umgranselet (Umgransele m fl byar, bilaga 4). Den ursprungliga fallsträckan mellan Granseleforsen och Betseleforsen, som bestod av omväxlande forsar och små sel, ägs av sökanden och Statens vattenfallsverk. Uppgifter saknas nästan helt om fisket på denna sträcka, där bebyggelsen utgöres av enstaka skogsfastigheter, men krokfisket dominerade säkerligen före regleringen. Dämningsgränsen i Umgranselet (+ 252,5 m) motsvarar ungefär normalt medelvattenstånd.

Umgranselet är förhållandevis smalt och var därför även före regleringen tämligen svärfiskat med nät. Trots detta kunde nätfiske bedrivas under praktiskt taget hela den isfria säsongen. Vid högvatten och under pågående flottning lades näten innanför timmerbommar och i avor; vid lågvatten under sensommaren och hösten kunde näten även läggas snett från land i själva strömfåran.

Före regleringen togs även stora fångster på krok. Fiske med släplina från båt bedrevs nedanför Rusforsen och var mycket populärt. Härvid fångades mest harr. I forsen förekom givetvis även spöfiske från land. Ismete efter harr var också mycket uppskattat. Övriga krokredskap utgjordes av långrev, ståndkrok och drag. Notfiske efter sik bedrevs före regleringen av ett fåtal personer men var kvantitativt sett ändå av tämligen stor betydelse. Lämpliga notplatser fanns längs selets norra strand, som i stor utsträckning består av sand. Notfiske kunde bedrivas under hela sommarhalvåret med undantag för högflodstid.

Både siken och harren synes före regleringen ha varit storvuxna. Vid ett kortvarigt provfiske i september 1954 var sikens och harrens medelvikt på 12-20 varvsnät (72 nätansträngningar) 0,43 respektive 0,30 kg. En fiskare inom området som fört fiskejournal under åren 1954-67 (fyra år före och tio år efter utbyggnaden), redovisar följande resultat i nätfisket (årsmedelvärden): Harrens medelvikt varierade före utbyggnaden mellan 0,3 och 0,4 kg och sikens mellan 0,3 och 0,5 kg. Efter regleringen har siken successivt ökat i antal samtidigt som medelvikten minskat till 0,2 à 0,3 kg. Fångsten i kg per ansträngning av sik har däremot hela tiden varit ungefär densamma. Abborren ökade fr o m sjätte året efter utbyggnaden till ungefär det dubbla fångstvärdet utan förändring av medelvikten, som varierade mellan 0,1 och 0,2 kg.

Under år 1976 har journal förts av en person som fiskar i några mindre vikar i Umgranselets övre del. Denne uppger att örningen helt försvunnit men att enstaka harrar fortfarande kan fångas. Sik, gädda och abborre har ökat. Anser abborren vara bäst; den har ej den dysmak som ofta är utmärkande för abborre som fångas i tjärnar. Ismetet efter abborre har ökat kraftigt inom området. Siken är lös i köttet under sommaren men senare under hösten är kvaliteten bra. Högst 10 % har dynt (För kontroll filéas siken före anrättandet). Fångsten under år 1976 utgjordes av 2 kg harr, 80 kg sik, 20 kg "siklöja", 24 kg gädda och 68 kg abborre. Sikens medelvikt uppgick till knappt 0,2 kg (bilaga 10).

Betsele skadeområde

Före utbyggnaden utgjordes dämningssområdet av smala sel. Krokfisket dominerade men nätfiske kunde i viss utsträckning bedrivas på sommaren sedan flottningen passerat (bilaga 5). Sportfiske bedrevs i huvudsak mellan Bålforsen och Fläsksele-forsen samt i Betseleforsen. Siken tycks ha varit storvuxen. Vid några kortvariga provfisken i slutet av juli 1958 och juli 1959 var sikens medelvikt på 12-20 varvsnät (totalt 84 ansträngningar) ca 0,32 kg och harrens drygt 0,20 kg.

Dämning har skett till nivån + 221,4 m, dvs vattennivån i Betselet har höjts med ca 5 m över oreglerat medelvattenstånd. Uppdämningen har medfört att nätfisket försvårats bl a på grund av förekomsten av stubbar och ris i strandkanten. Sportfiske bedrivs dock fortfarande inom området, mestadels mellan Bålforsendammen och Fläsksele-forsen samt nedanför Betseledammen, men numera är det uteslutande gädda och abborre som fångas. Siken är mindre uppskattad på grund av dålig kvalitet och förekomst av dynt i köttet.

Hällforsens skadeområde

Uppgifter saknas om fisket före utbyggnaden. Efter regleringen synes endast sportfiske förekomma, nämligen dels spöfiske efter gädda och abborre under sommaren dels ismete efter abborre under vintern. Enligt uppgift erhålles även enstaka harr och öring.

Tuggens skadeområde

Dämningssområdet utgöres av det långsträckta och tämligen smala Tannselet nedströms Lycksele. Ur skönhetssynpunkt anses utbyggnaden närmast ha haft en positiv effekt, eftersom stränderna vid lågvatten före regleringen var gyttjiga och fula. Fallsträckan utgöres i huvudsak av den ca 17 m höga Tuggenforsen men ytterligare fallhöjd har erhållits dels genom uppdämningen på ca 3 m dels genom avsänkning av nedströmsvattenytan, vilket skett på så sätt att en ca 4 km lång avloppskanal byggts mellan dammen och Junkaravan (bilaga 3 b). Före regleringen fångades öring och harr framförallt i Tuggenforsen samt på nedströmssträckan inom skifteslaget Junkaravan och Lund som tillhör Mo och Domsjö AB. På denna sträcka ned till Lillselet lär fortfarande en del harr fångas.

I Tannselet fångades före regleringen till övervägande del sik, gädda och abborre (bilaga 4 och 5). Siken togs med not och nät. Både landnot och kolknöt användes. Siken tycks ha varit både talrik och storvuxen. Vid provfiske år 1956 erhöles på 16-20 varvsnät (48 anstr.) goda fångster av sik med en medelvikt av 0,45 kg. Kortvariga provfisken har även utförts under år 1958-61 men under dessa år förekom det ofta grumlingar från arbeten uppströms i vattendraget, vilka tidvis medförde kraftig nedslamning på näten. Grumlingarna har säkerligen inverkat negativt på fisket, framförallt vad gäller fångst av sik och harr.

Vid intervjuer angående de nuvarande fiskeförhållandena har uppgivits att många bybor torde fiska i älven men att omfattningen av fisket är liten ("näten läggs några gånger på hösten, flertalet torde fiska bara något eller några tiotal kilo per år"). Även sommarstugeägarna uppges fiska en del, dock mest med spö (mycket sommarstugor finns inom området). Det vanligaste fisket tycks vara ismete efter abborre. Abborren uppges kvalitetsmässigt vara bra, men "blir sällan större än 2 hekto". Siken fiskas i liten omfattning beroende på att kvaliteten anses vara dålig (lös i köttet, mycket dynt). Den viktigaste orsaken till att siken inte uppskattas som föda tycks dock vara negativ inverkan från Lyckseles avloppsutsläpp. Ett reningsverk byggdes visserligen i slutet av 1960-talet men detta har tidvis fungerat dåligt. Abborre, gädda och sik anses ha ökat efter regleringen. Ryssjefiske förekommer numera endast i liten utsträckning.

I magasinet utmynnar två tämligen stora bäckar, nämligen Tuggenbäcken och Tannbäcken. Fiskbeståndet i dessa uppges i huvudsak bestå av småöring.

Bjurfors övre skadeområde

Magasinet är Umeälvens längsta (ca 4 mil långt) och tämligen smalt. Bastuselet i nedersta delen är uppdämt med ca 9 m och Lillselet i övre delen med knappt 2 m (bilaga 3 b). Omgivningen utgöres av jordbruksbygd, som i den mellersta och nedre delen är tämligen tätbefolkad (tätort Granö). Före utbyggnaden var nätfisket viktigast men krokfisket var nästan lika omfattande (bilaga 5). Harren, som var den vanligaste fiskarten, fångades i stor utsträckning med släplina och vid ismete (delvis s k skorfiske).

Tämligen omfattande provfisken utfördes före regleringen. Såväl harren som siken tycks ha varit av bra kvalitet och bägge arterna hade i provfisken en medelvikt av närmare 0,3 kg på 12-20 varvsnät. Enligt ortsborna, som mestadels torde ha fiskat med 16-18 varvsnät, hade harren och siken en genomsnittlig storlek på 0,3-0,4 kg.

En person vid Lillsele och en vid Ottonträsk har fört journal under år 1976 (bilaga 10). I Lillsele erhöles 20 kg sik, 30 kg gädda och 40 kg abborre. Sikens medelvikt var 0,4 kg. Nätfiske har bedrivits men mycket gräs fastnar på näten, varför dessa kan ligga ute endast under några timmar på dagen. I Ottonträsk utgjordes fångsten av 2 kg sik, 5 kg gädda och 11 kg abborre (enbart krokfiske).

Vid intervjuer har uppgivits att gäddan och abborren har uppvisat en klar ökning efter regleringen. Detsamma gäller mörten som fanns i liten mängd före utbyggnaden. Även tillgången på sik uppges ha ökat utom i magasinets nedre del, där det är ont om "älvsik" men gott om småsik (nedvandrad planktonsik?). Granöborna fiskar numera mest i övre delen av magasinet, där sikens kvalitet anses vara bättre (Samtliga skifteslag från Tegsnäset till Lillsele ingår i en fiskevårdsförening). I nedre delen av magasinet blir näten fort nedslammade på grund av korttidsregleringen. Fisket med

ryssja efter gädda på våren har nästan helt upphört.^{1/} Några hushåll fiskar uppemot 100 kg/år eller mera för husbehov, men för huvuddelen av ortsbefolkningen är fisket numera en ren fritidssysselsättning. Förlusten av harrfisket beklagas därför mycket. Det populäraste fisket är numera ismete efter abborre, vilket ökat kraftigt. Vid ismete får man mest småabborre på knappt 100 gram, men på nät lär man kunna få stora och fina exemplar på 0,3-0,4 kg. Fiskevårdsföreningen säljer även fiskekort till allmänheten (dygnskort 5 kr/st, årskort 15 kr/st). Den sammanlagda försäljningen sägs uppgå till 500 å 600 kr/år. Även folk från andra platser (Vännäs, Vindeln, Bjurholm) köper kort, framförallt vintertid. Vid Granölund kan man enligt uppgift under helgerna se 15-20 ismetare samtidigt.

Bjurfors Nedre skadeområde

Magasinet utgöres av den överdämda Bjurforsen. Före utbyggnaden dominerade krokfisket efter framförallt harr och öring (bilaga 5). Enligt uppgift fiskade man mest med släplina och metspö. Med släplina togs framförallt harr men även en del sik. Både siken och harren var storvuxna, ofta enligt uppgift 0,5-1,0 kg. Nätfiske bedrevs i mindre omfattning i höljor och bakedor.

Numera får man mest abborre och gädda. Abborren är liksom före utbyggnaden storvuxen och av bra kvalitet. Älvsiken har försvunnit, men en del småsik ("siklöja") finnes. Laken uppges ha ökat kolossalt, men stäm och mört förekommer endast i mindre mängd. På vintern bedrivs en del ismete efter abborre. Efter uppdamningen kan nätfiske endast utövas med svårighet, eftersom det är ont om strömlä och stränderna är branta.

Harrsele skadeområde

Den utnyttjade fallhöjden utgöres framförallt av Harrsele-forsen och Fällforsen. Dämningen i mellersta delen av magasinet (vid bron) sägs uppgå till ca 7 m. Huvuddelen av den ca 3,5 km långa fallsträckan mellan kraftverksdammen och Fällforsselet är numera torrlagd och ersatt av en avloppstunnel från kraftverket. Genom invallning har dock ett mindre sel nedströms dammen kunnat bibehållas som en spegeldamm (Harrsele spegeldamm), som används för bad och put-and-take fiske.

Större delen av älvsträckan var före utbyggnaden ett utpräglat sportfiskevatten efter framförallt harr (bilaga 5). Det uppgives att vattnet på sträckan mellan den ovanliggande Bjurforsen och nuvarande bron var stråkande och att botten

^{1/} Det förefaller som om gäddan efter regleringen leker mindre koncentrerat både i tid och rum. Den mängd gädda man vill ha, tas lättare på nät och krok än i ryssja.

till större delen består av klappersten. Fisken tycks genomgående ha varit storvuxen. I regel användes 14-16 varvsnät och medelvikterna på nät har - kanske något överdrivet - uppgivits till 0,6 kg för harr, 0,5 kg för sik samt 0,3-0,4 kg för abborre.

Beträffande de nuvarande fiskeförhållandena har följande uppgifter lämnats: I älven bedrivs numera mest sportfiske efter gädda och abborre. Under vintern är ismetet efter abborre mycket populärt. Abborren är av fin kvalitet och vikten är ca 0,3 kg på nät. Gäddan uppges vara svårfångad på sportfiske (går för djupt), men mycket gädda kan fås i ryssjor på våren (ett par personer bedriver ryssjefiske). Harr och siken har helt försvunnit efter regleringen. "Enormt" med mört, gott om braxen, som sannolikt vandrat ned från sjöar i Ramsån och blir uppemot 4 kg. Det är även mycket gott om stäm, som kan ses vaka under sommaren. Enstaka öringar har erhållits efter regleringen (kommer från Ramsån?).

Nätfiske bedrivs numera i liten omfattning, eftersom det är ont om lämpliga nätplatser (dåligt strömlä, gott om stubbar).

Inom dämningssområdet finnes en fiskevårdsförening, som omfattar samtliga skifteslag utom Holmön. Fiskekort säljes till utomstående för ca 1.000 kr/år (årskort 15 kr/st, veckokort 5 kr/st, dygnskort 2 kr/st). Huvuddelen av kortköparna torde fiska i älven, men föreningen disponerar även ca en mil av Ramsåns nedre del. I Ramsån finnes mest småöring (stenbit) men enstaka stora öringar kan fås. Harr saknas i ån.

Pengfors skadeområde

Den utnyttjade fallhöjden utgöres framförallt av Pengforsen, där kraftverket nu ligger, samt av Näsforsen som uppges ha haft en fallhöjd på 4 å 5 m.

Uppgifterna om fisket före regleringen är bristfälliga. Älvsträckan synes dock i huvudsak ha varit ett sportfiskevatten. Fina harrfiskeplatser lär ha funnits längs hela sträckan. Lax vandrade upp till Fällforsen (som var ett absolut vandringshinder) men den mesta laxen sägs ha fångats på olaglig tid, dvs efter 1 september då vattenföringen var tillräckligt låg för att man skulle kunna fiska med nät i strömmen. Gäddan fångades till stor del i ryssjor på våren. Siken uppges ha varit tämligen storvuxen (0,3-0,4 kg på nät).

Efter regleringen förekommer endast sporadiskt fiske av ett fåtal bybor. Nätfisket försvåras av att stränderna är branta och stubbiga och det är svårt att finna strömlä för näten. Något ryssjefiske förekommer i vikarna, där man även fiskar med mjärde på sommaren. Krokfiske bedrivs mest som ismete efter abborre på vintern, men även spöfiske efter gädda och abborre sker från stränderna på sommaren, mest av utomstående. Ingen försäljning av fiskekort förekommer utan alla fiskar gratis.

Öringen och harren har helt försvunnit efter regleringen och siken förekommer sparsamt. Gäddan och abborren har ökat i antal, liksom mörtan.

Provfiske med storryssja utfördes under större delen av sommaren och hösten 1957, alltså tre år efter dämningens upptagande. Fångsten blev 765 st mört (30 kg), 70 st abborre (3,5 kg), 33 st sik (6,1 kg), 18 st gädda (16 kg), 18 st braxen (12 kg) samt 4 st lake (3,1 kg). Provfiske med långrev har utförts under åren 1959-61. Fångsterna bestod i huvudsak av lake och gers samt enstaka abborrar och gäddor. Även kortvariga provfisken med nät har förekommit under åren 1957-59. Fångsterna var mestadels små, vilket sannolikt mest berodde på (tidvis kraftig) slambeläggning på näten.

3. Sammanfattning

3.1 Oreglerade förhållanden

Enligt de fångstuppgifter som inhämtats av sötvattenslaboratoriet och fiskeriintendenten skulle den sammanlagda bruttofångsten i Umeälven mellan Storuman och Stornorrfors före kraftverksutbyggnaden uppgå till 36 ton sik, 25 ton gädda, 18 ton abborre, 17 ton harr samt 16 ton öring. Fångst-sammanställningen är i huvudsak baserad på den s k engångs-statistiken som insamlades i början av 1950-talet och som torde omfatta huvuddelen av den bofasta befolkningens fiske i älven. Turistfisket var vid denna tid ganska utvecklat även i de mest attraktiva områdena, såsom i Storån. Primär-uppgifterna kan av den sakkunnige vara uppjusterade på grund av ofullständigheter (gäller i huvudsak icke fiskerätts-ägares fiske i s k tillåtlighetsyttranden) eller nedjusterade på grund av bedömd överskattning.

De av sökandena godtagna fångstuppgifterna, som lagts till grund för sökandenas ersättningsförslag uppgår till 26 ton sik, 18 ton gädda, 14 ton abborre, 8 ton harr samt 5 ton öring. Dessa uppgifter avser endast fiskerättsägare och kan av sökandena ha nedjusterats ytterligare vid beräkning av de slutliga ersättningarna.

Skillnaden mellan sökandenas och den sakkunniges fångststatistik gäller framförallt öring och harr och beror i huvudsak på att fiskerätten i forsarna av byborna överlätits till sökandena i samband med försäljning av fallhöjderna. Fångst-uppgifterna från inlösta fastigheter har givetvis ej medtagits i sökandenas ersättningsförslag.

Den ur kvantitativ synpunkt viktigaste fisken före regleringen var siken. Huvuddelen av sikfångsten, ca 70 %, togs i de tre översta skadeområdena med utpräglad selkaraktär. I dessa områden samt i Bålforsen och Tuggen var notfisket betydande och svarade för i genomsnitt 45 % av totalfångsten, resten togs i huvudsak på nät. Som sportfiskeobjekt var siken av ganska stor betydelse i flera områden såsom Stensele, Grundfors, Betsele, Bjurfors Övre och Harrsele. Den vanliga älvsiken var genomgående storvuxen. I regel synes man i de större selen ha fiskat sik med 18 varvsnät, vilket innebär

att medelvikten torde ha legat vid ca 0,3 kg. I de mindre och smalare selen med kraftig genomströmning var siken ännu större till växten. Småvuxen sik, s k siklöja, fanns före regleringen i Barselet (asp) samt i Blåvikssjön och Juktågrenen (troligen planktonsik).

Den näst viktigaste fisken före regleringen om man ser till fångstens storlek var gäddan. I genomsnitt togs ca 45 % av gäddfångsten i ryssja och mjärde, 25 % på krok (ståndkrok, sax och sportfiskeredskap) och resten på nät. Abborren fångades mest i mjärde (ca 40 %) och på nät (ca 35 %) och var i övrigt ett värdefullt sportfiskeobjekt. Laken, som i huvudsak torde ha fångats på ståndkrok har haft en underordnad roll som matfisk.

Öring och harr har givetvis främst varit föremål för sportfiske. I genomsnitt fångades ca 2/3-delar av dessa fiskarter på krok och resten mest på nät. Öringen dominerade över harren i övre delen av älven ned t o m Barseleforsarna, medan förhållandet var det motsatta i den nedre delen.

Av övriga fiskarter tycks mört, stäm och gers ej ha funnits uppströms Barseleforsarna. Enstaka mörtar har visserligen fångats i Stensele men dessa torde ha vandrat ut från Storbäcken, där mört finnes. Inte bara stäm och gers utan också mörten var för småvuxen för att i någon högre grad fastna på de maskstorlekar som normalt användes i nätfisket.

Fiskavkastningen i älven kan beräknas till i genomsnitt något mindre än 20 kg/ha (bilaga 11). I forsarna och mellanliggande småsel, dvs öring- och harrbiotoperna, synes dock fångsterna av öring, harr och storsik åtminstone i älvens övre delar ha uppgått till gott och väl 50 kg/ha.

Uppgifter finnes också från Vindelälven (från Holmfors och nedströms) om de olika byarnas totalfångst i älven av lax, öring, harr och sik. Dessa uppgifter bygger på skattningar som gjorts av en förtroendemän i varje by och får anses mer osäkra än uppgifterna från Umeälven. Under åren 1961-64 har den sammanlagda fångsten i nämnda delar av Vindelälven uppgivits till i medeltal 4 ton lax, 4 ton öring, 17 ton harr och 16 ton sik per år. Vindelälven nedströms Holmfors synes beträffande fångstsammansättningen närmast kunna jämföras med den oreglerade Umeälven nedströms Rusfors. Bl a dominerar harren klart över öringen. Till skillnad från den oreglerade Umeälven är Vindelälven emellertid också ett viktigt reproduktionsområde för lax.

Uppgifter föreligger om fångsten per hushåll före utbyggnaden från några skadeområden, nämligen Stensele 128 kg, Grundfors 174 kg, Bålforsen 72 kg samt Bjurfors Övre 64 kg. För de enskilda hushållen hade fisket således den största betydelsen i de utpräglade selområdena i älvens övre del, men fiskets värde ur rekreationssynpunkt var överallt mycket stort, vilket bl a framgår av de stora fångsterna av öring och harr på krok.

3.2 Reglerade förhållanden

I älven har ingen långsiktig uppföljning av fisket i form av provfisken eller annan journalföring av fångsterna skett efter regleringen. De sporadiska uppgifter som finns och som redovisas i detta arbete ger dock en tämligen samstämmig bild av förändringarna till följd av kraftverksutbyggnaden. Följande sammanfattning kan göras.

Öringen och harren har praktiskt taget helt försvunnit i älven. Fångsterna per ansträngning av sik, gädda och abborre har i regel ökat, vilket torde bero på en ökning av beståndens numerär men också på minskad fiskeintensitet. Även den skräpfisken, dvs mört, stäm, lake och gers synes ha ökat i antal.

Före utbyggnaden fanns i älven en storvuxen "älvsik". I de större selen har, möjligen med undantag för Stenselet, sikens medelvikt i fångsterna minskat till följd av beståndstillväxten. I de mindre och smalare selen med hög vatten genomströmning var siken före regleringen fåtalig men förhållandevis större till växten. Efter utbyggnaden av strömsträckorna synes de större individerna ha minskat kraftigt i antal. Tillkomsten av sjöliknande magasin har däremot gynnat de småvuxna sikarter som före regleringen fanns i Barselet (asp) och Blåvikssjön (planktonsik). Den sistnämnda arten har efter regleringen bildat bestånd i Rusforsmagasinet och sannolikt också i flera magasin nedströms Rusfors.

Allmänt klagas över att sikens kvalitet, dvs smak och fetthalt, har försämrats efter utbyggnaden. Eftersom fetthalten är beroende av näringsintaget skulle slutsatsen bli att näringstillgången försämrats. Enligt Nilsson och Grimås (1965) är emellertid tillgången på bottendjur riklig i kraftverksmagasinen. Bottenfaunan var också den viktigaste näringskomponenten hos samtliga fiskarter i nämnda undersökning. Ökningen av bestånden av sik, abborre och olika arter skräpfisk innebär å andra sidan större konkurrens om födan. Utbyggnaden av forsarna samt den minskade vattenföringen under sommaren har sannolikt också medfört minskad tillgång på driftnäring. Energiåtgången, dvs förbrukningen av upplagrat fett, torde också vara större vintertid efter regleringen på grund av den ökade vattenföringen.^{1/} Kvaliteten kan också ha påverkats av olika avloppsutsläpp samt grumlingar på grund av korttidsregleringen. Dessa besvär synes vara särskilt påtagliga i Tuggenmagasinet.

^{1/} Även i den reglerade Juktån nedströms Storjuktan, där man liksom i Umeälven numera har en förhållandevis låg sommarvattenföring och en hög vintervattenföring, klagar man över att siken efter regleringen blivit av dålig kvalitet. Att siken i Juktån är mindre eftertraktad framgår också av att fångstuttaget av sik i Lomselet minskat med 75 %, jämfört med tiden före regleringen trots att fångsterna av gädda och abborre varit i stort sett oförändrade.

Enligt ortsbefolkningen har frekvensen av s k dynt ökat i siken efter regleringen men graden av försämring är svår att uppskatta och synes också variera mellan olika områden. Med tanke på den ökade tillgången på gädda samt sikens försämrade kvalitet (kondition) förefaller det dock troligt att parasiteringen ökat.

Korttidsregleringen ger intermittent högre vattenföring efter utbyggnaden än före under sensommaren-hösten, som är den bästa sikfisketiden. I bilaga 12 visas ett sammandrag av den naturliga månadsmedelvattenföringen för åren 1967-73 vid Grundfors, Bålforsen och Harrsele. Utbyggnadsvattenföringen är för Grundfors och Bålforsen 300 m³/s och för Harrsele 450 m³/s. Även under april-maj är utbyggnadsvattenföringen betydligt högre än den naturliga medelvattenföringen; ett motsatt förhållande råder dock under juni-juli. Korttidsregleringen försvårar läggningen av nät i älven samt medför ökad nedslamning på dessa.

Ytterligare en faktor som är till nackdel för nätfisket i älven är att flottningssäsongen förlängts efter regleringen. Efter flottningens nedläggande i Vindelälven fr o m år 1976 har också mera flottgods förts över till Umeälven, vilket torde medföra ytterligare nedskräpning.

Fiskesvårigheterna är olika stora i olika typer av magasin. En grov indelning av magasinerna i tre typer kan göras:

- 1/ Större sjöliknande magasin, nämligen Stensele, Grundfors och Rusfors. Nätfiske kan bedrivas utan större svårighet utom i magasinens nedre delar, där bottnarna består av överdämd skogsmark.
- 2/ Smalare och mindre selmagasin. Hit hör Bålforsen, Betssele Hällforsen, Tuggen och Bjurfors Övre. Nätfiske kan bedrivas i viss omfattning i strömskyddade lägen, där korttidsregleringen är mindre besvärande.
- 3/ Smala magasin med i huvudsak raka och branta nipstränder. Hit hör Bjurfors Nedre, Harrsele och Pengfors. Strömskydd för nätläggning saknas i stort sett. Korttidsregleringen är mycket besvärande vid fiske med nät bl a på grund av slambeläggning. Även före regleringen var förutsättningarna för nätfiske förhållandevis dåliga. Gädda, abborre och s k skräpfisk dominerar, siken är fåtalig.

Att döma av intervjuerna med ortsbefolkningen är fisket i älven numera av liten omfattning. Enstaka personer fiskar 100 kg eller mera per år. Framförallt är det frågan om pensionärer av olika slag för vilka fisket har betydelse som fritidssysselsättning och för hushållet. Orsaken till att fisket avtagit efter regleringen är framförallt att intresse saknas på grund av öringens och harrens försvinnande samt sikens försämrade kvalitet. Till detta kommer de ökade fiskesvårigheterna. Även under oreglerade förhållanden skulle dock med all sannolikhet ortsbefolkningens husbehovsfiske ha minskat i omfattning på grund av strukturomvandlingarna i arbetslivet och befolkningsminskningen. Däremot skulle säkerligen fritidsfisket efter öring och harr från såväl när-

boende som turister ha ökat. Endast när det gäller ismete efter abborre synes regleringen ha inneburit en förbättring på grund av den ökade tillgången på abborre. Detta är en parallell till utvecklingen av ismetet i rödingsjöarna.

Fiskeproblematiken till följd av älvens utbyggnad kan sammanfattas sålunda: Gädda och abborre finns i tillräcklig mängd och kan i allmänhet fångas med konventionella redskap. Även tillgången på sik är i regel tillfredsställande men i flertalet magasin föreligger svårigheter för nätfiske på grund av den intermittent höga vattenföringen (korttidsregleringen). Intresset för fiske har minskat i hela älven på grund av öringens och harrens försvinnande samt sikens försämrade kvalitet.

I vattenmålen har ersättning utgått för totalskada på öring och harr. I fråga om sik, gädda och abborre har man i regel räknat med mindre skador, i huvudsak till följd av fiske-svårigheter. Med hänsyn till vad som nu framkommit om kvalitetsförsämringen hos sik kan det kanske ifrågasättas om inte högre ersättningar för skada på sikfisket borde ha utgått.

4. Åtgärder.

Den outbyggda älven utgjordes av skilda biotoper som gav utrymme åt fiskarter med olika krav på miljön. I forsarna och kraftigt strömmande vatten fanns öring, harr och delvis större sik, i selen huvudsakligen sik, i avor och andra strömskyddade lägen gädda och abborre. Kraftverksutbyggnaden har inneburit en uniformering av miljön och en i vart fall kvalitativ försämring av näringsutbudet. Detta har medfört att öringen och harren har försvunnit och att sik- och abborrbestånden kommit ur balans. Öringens och harrens försvinnande beror på att lek- och uppväxtområdena skadats genom överdämningar eller torrläggningar samtidigt som närings- och konkurrensförhållandena ändrats genom den kraftiga ökningen av bestånden av andra fiskarter. Detta är en parallell till vad som hänt i exempelvis Gardiken, där siken efter regleringen konkurrerat ut rödingen och öringen, dock med den skillnaden att konkurrenstrycket i älvmagasinen torde vara större.

Förslag har framförts om att man skall försöka restaurera öringbeståndet i älvmagasinen genom utläggningar av stenvallar som skulle kunna tjänstgöra som lek- och uppväxtplatser för öringen. Med tanke på de ändrade ekologiska förhållandena måste dylika åtgärder betecknas som helt meningslösa. Dessutom torde det i de övre delarna av flertalet magasin finnas stenvallar och stengrund som i och för sig skulle kunna tjänstgöra som reproduktionsområden för öring om förutsättningarna i övrigt vore gynnsamma. Man har också framfört förslag om att anordna sk strömkanaler vid sidan av och i anslutning till älven. Rent teoretiskt kan detta förefalla vara en lämplig lösning men i praktiken torde det vara svårt att på detta sätt skapa tillräckligt stora uppväxtarealer, åtminstone om man jämför med outbyggda förhållanden. Bivattendragen (bilaga 13) synes ej heller i nämnvärd grad tjänstgöra som leverantörer av öring och harr

till älven. Särskilt påfallande är detta i fråga om Rusforsmagasinet, där flera stora bäckar mynnar. Om man bortser från själva fisket i bäckarna, minkens härjningar, flottningens inverkan mm så torde orsaken till den dåliga rekryteringen till älven vara dels att öringen och harren i huvudsak är stationära i bäckarna dels att förhållandena i älven är olämpliga för de utvandrade ungarna. Man skulle kunna tänka sig att anlägga naturdammar i anslutning till bäckarna (strömkanalerna) där öringungarna utfodrades tills de nått större storlek, men detta blir sannolikt betydligt dyrare än helt konstgjord uppfödning i odling.

Sammanfattningsvis kan man nog utan större tvekan säga att det ur såväl biologisk som praktisk synpunkt är helt orealistiskt att tänka sig att skadan på strömfiskbestånden i Umeälven till någon nämnvärd del skulle kunna kompenseras genom miljöförbättrande åtgärder.

Redan år 1965 gjordes på försök utsättningar av större sättfisk av regnbåge i Umeälven. Fisken som levererades från Ålesund i Norge vägde vid utsättningen 0,4 kg.^{1/} Återfångsterna, som nästan helt gjordes under utsättningsåret, uppgick till 60 % i Stensele, 50 % i Pengfors, 39 % i Tuggen och 27 % i Bålforsen. Till dessa siffror skall läggas viktillväxten som har beräknats till närmare 20 % av ovannämnda fångstvärden. I dagens priser (16 kr/kg inklusive transport men exklusive moms) skulle värdet av den återfångade fisken bli 22 kr/kg i Stensele och 50 kr/kg i Bålforsen. Trots de förhållandevis goda återfångsterna görs numera inga utsättningar av regnbåge i älvmagasinen. Anledningen är främst att regnbågen i stort sett endast lever en säsong efter utsättningen och att den under denna tid icke hinner uppnå tillräckligt bra kvalitet. Försök pågår för närvarande med större sättfisk av öring. Denna måste vara av typ "sjööring", dvs en öring som icke visar någon större benägenhet att uppsöka forsarna (=turbinintagen efter utbyggnaden) utan livnär sig av bytesfisk i fria vattnet. Den finska konnevesiöringen (eller exempelvis Arevattensöringen) kan kanske motsvara dessa krav. De bästa förutsättningarna att nå goda resultat torde föreligga i Stensele-, Grundfors- och Rusforsmagasinen. Det torde också bli nödvändigt att göra utsättningar i sådan skala att fiskeintresset ökar. Man måste också ha klart för sig att kostnaderna för åtgärderna blir stora. Om exempelvis målsättningen är att man genom utsättningar av öring skall kompensera 10 % av den oreglerade fångsten av "ädel fisk" (öring och harr) i älven blir kostnaden i nuvarande prisläge (exklusive moms) minst 60.000 kr/år vid en återfångst av 100 %. Om återfångsten blir lägre ökar givetvis kostnaden.

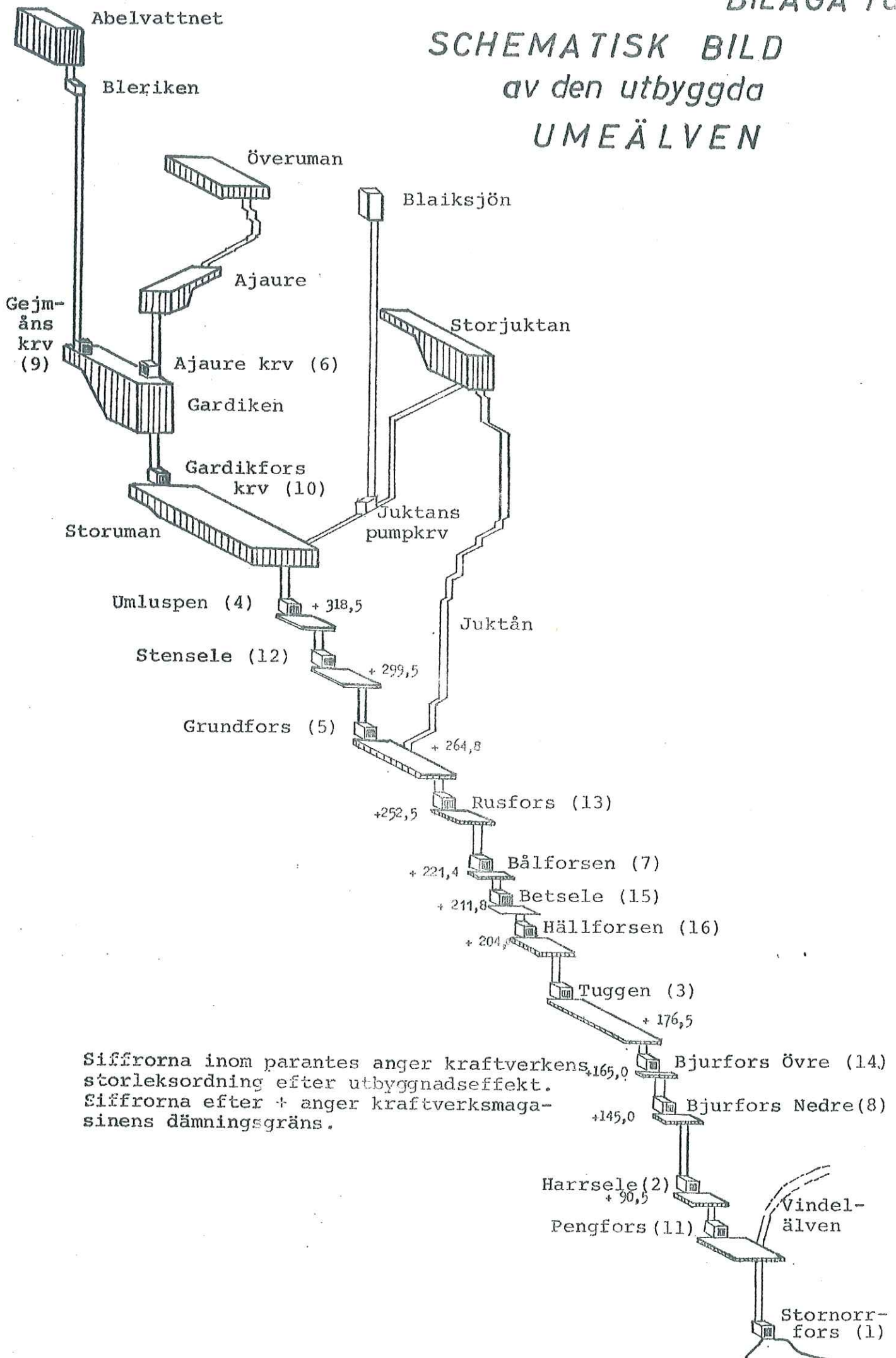
1/ Föregångsman vad gäller utsättningar av större sättfisk av regnbåge och senare öring inom distriktet är fiskmästare Gabriel Öquist vid Mo & Domsjö. Fisken har inköpts i Norge och senare i Finland.

Litteratur

Lindström, T. 1964. Sikbeståndet i Barsele. Inform. från Sötv.lab. 11/1964.

Nilsson, N.-A. och U. Grimås. 1965. Faunan och dess betingelser i några norrländska älvmagasin. Inform. från Sötv.lab. 2/1965.

SCHEMATISK BILD av den utbyggda UMEÄLVEN

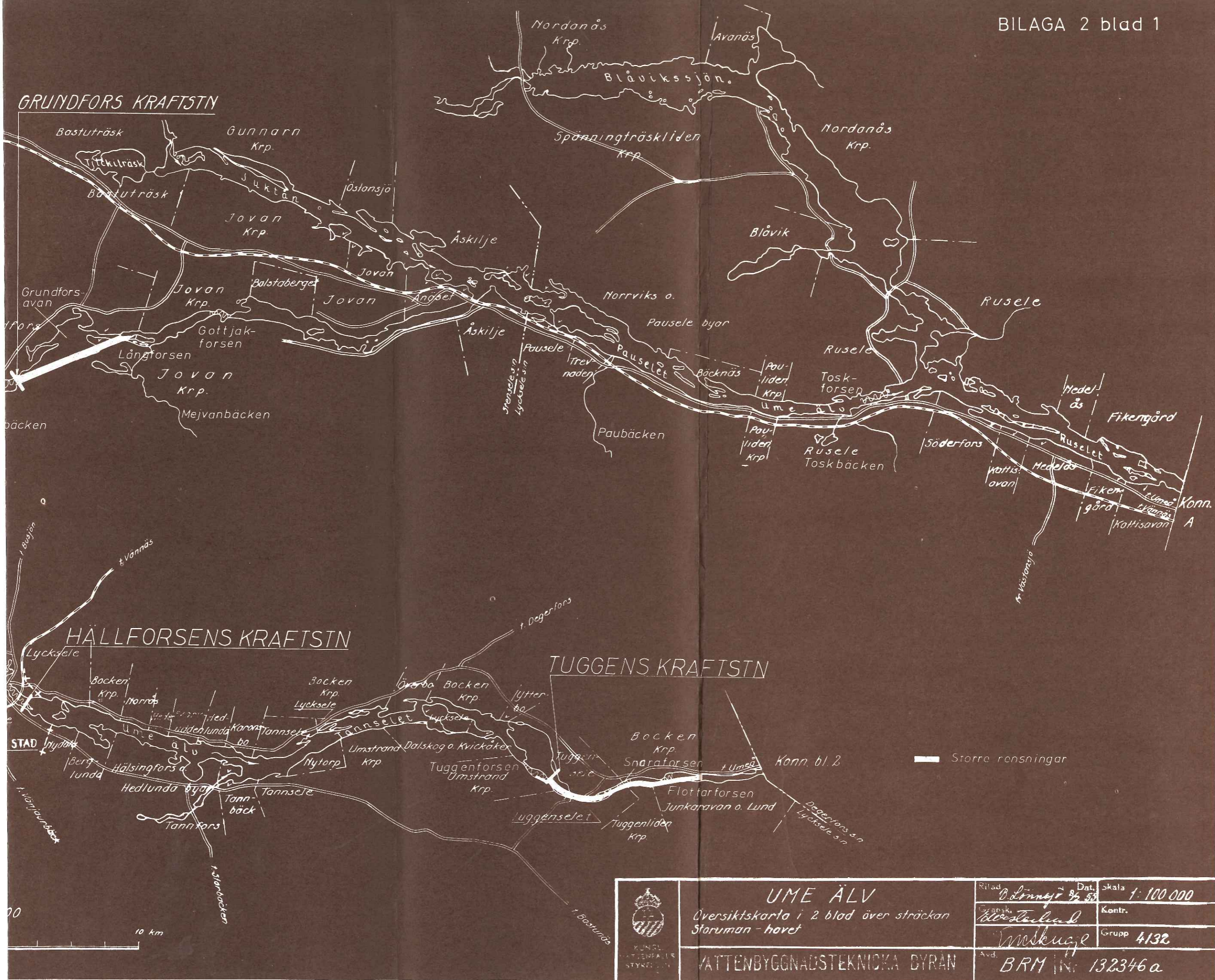
Siffrorna inom parantes anger kraftverkens storleksordning efter utbyggnadseffekt.
Siffrorna efter + anger kraftverksmagasinens dämningräns.

Några tekniska data rörande Umeälvens reglerings- och kraftverksmagasin

- A = Utbyggnadseffekt (kraftverken) resp bruttomagasin (sjömagasinen)
 B = Bruttofallhöjd (kraftverken) resp regleringshöjd (sjömagasinen)
 C = Utbyggnadsvattenföring
 D = Medelvattenföring under perioden 1925-55
 E = Regleringsgrad
 F = Idrifttagningsår
 G = Tillåten amplitud vid korttidsreglering

	A	B (m)	C (m ³ /s)	D (m ³ /s)	E (%)	F	G (m)
Abelvattnets regl.mag.	390 Mm ³	15,6	-	12,5	101	1968	0,25
Blerikens -"-	9 Mm ³	4,5	-	14,5	89	1969	4,5
Överumans -"-	357 Mm ³	4,4	-	22,5	50	1965	0
Ajaures -"-	209 Mm ³	9,5	-	96	19	1967	0
Gardikens -"-	871 Mm ³	20,0	-	126	46	1961	0
Blaiksjöns -"-	40 Mm ³	11,0	-	23	-	(1978)	11,0
Storjuktans -"-	577 Mm ³	14,0	-	31	59	1962	0 1/
Storumans -"-	1101 Mm ³	7,0	-	157	59	1958	0,25
Rusfors -"-	75 Mm ³	2,3	-	220	52	1962	0,5
Gejmåns kraftverk	65 MW	248,3	29	14,5	89	1970	4,5
Ajaures -"-	85 MW	50,2	170	96	19	1967	0
Gardikfors -"-	60 MW	36,2	170	126	46	1963	0
Juktans pumpkraftverk	335 MW	375,5	130	23	63	(1978)	11,0
Umluspens kraftverk	95 MW	30,7	340	157	59	1957	0,25
Stensele -"-	50 MW	19,0	300	165	57	1960	0,5
Grundfors -"-	90 MW	34,7	300	168	56	1958	1,0
Rusfors -"-	45 MW	12,2	450	220	52	1962	0,5
Bålforsens -"-	83 MW	31,1	300	222	51	1958	1,0
Betsesele -"-	25 MW	9,6	320	222	51	1965	1,0
Hällforsens -"-	21 MW	7,8	320	227	50	1964	0
Tuggens -"-	105 MW	27,5	480	230	50	1961	1,5
Bjurfors Övre -"-	42 MW	11,5	450	236	48	1961	1,0
Bjurfors Nedre -"-	78 MW	20,0	450	236	48	1959	1,5
Harrsele -"-	203 MW	54,5	450	240	48	1957	1,5
Pengfors -"-	52 MW	15,5	450	240	48	1954	1,5
Stornorrfors -"-	410 MW	75,4	700	442	26	1958	1,5

1/ Avser Storjuktans reglering. I målet om Juktans pumpkraftverk får vatten återledas till Storjuktan vilket innebär att vattenståndet i denna sjö kan komma att variera över 1 m under veckan.

 KUNGL. METALLFÄLLS STYRELSEN	UME ÄLV Översigtskarta i 2 blad över sträckan Storuman - havet		Blad B. Lönnqvist 2/53	Dat.	Skala 1:100 000
			Öransk. Blåstadius		Kontr.
			Utskugg Wiskugge		Grupp 4132
			Avd. BRM	Nr.	132346 a

STORUMANS REGL-DAMM

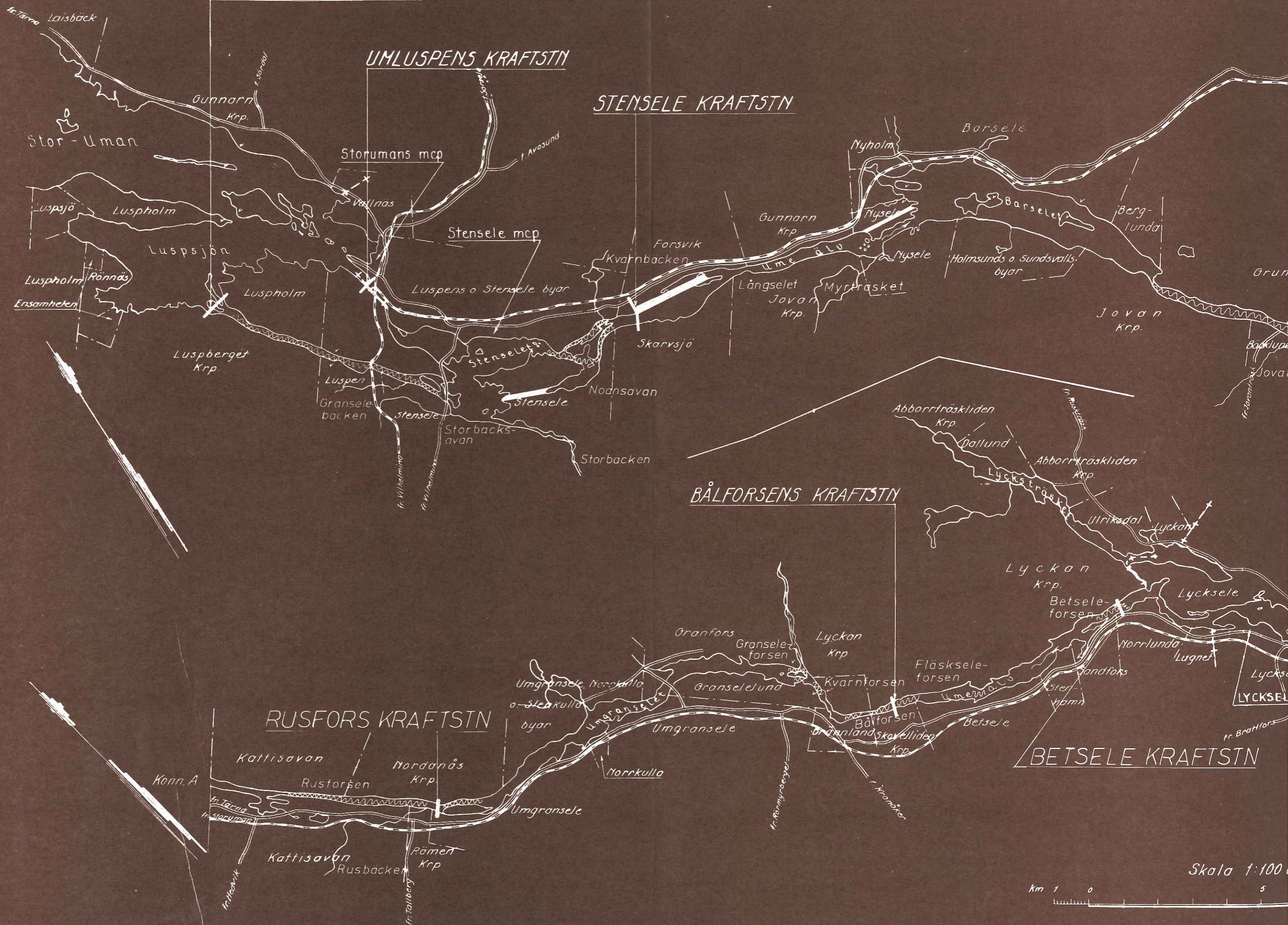
UMLUSPENS KRAFTSTN

STENSELE KRAFTSTN

BÅLFORSENS KRAFTSTN

RUSFORS KRAFTSTN

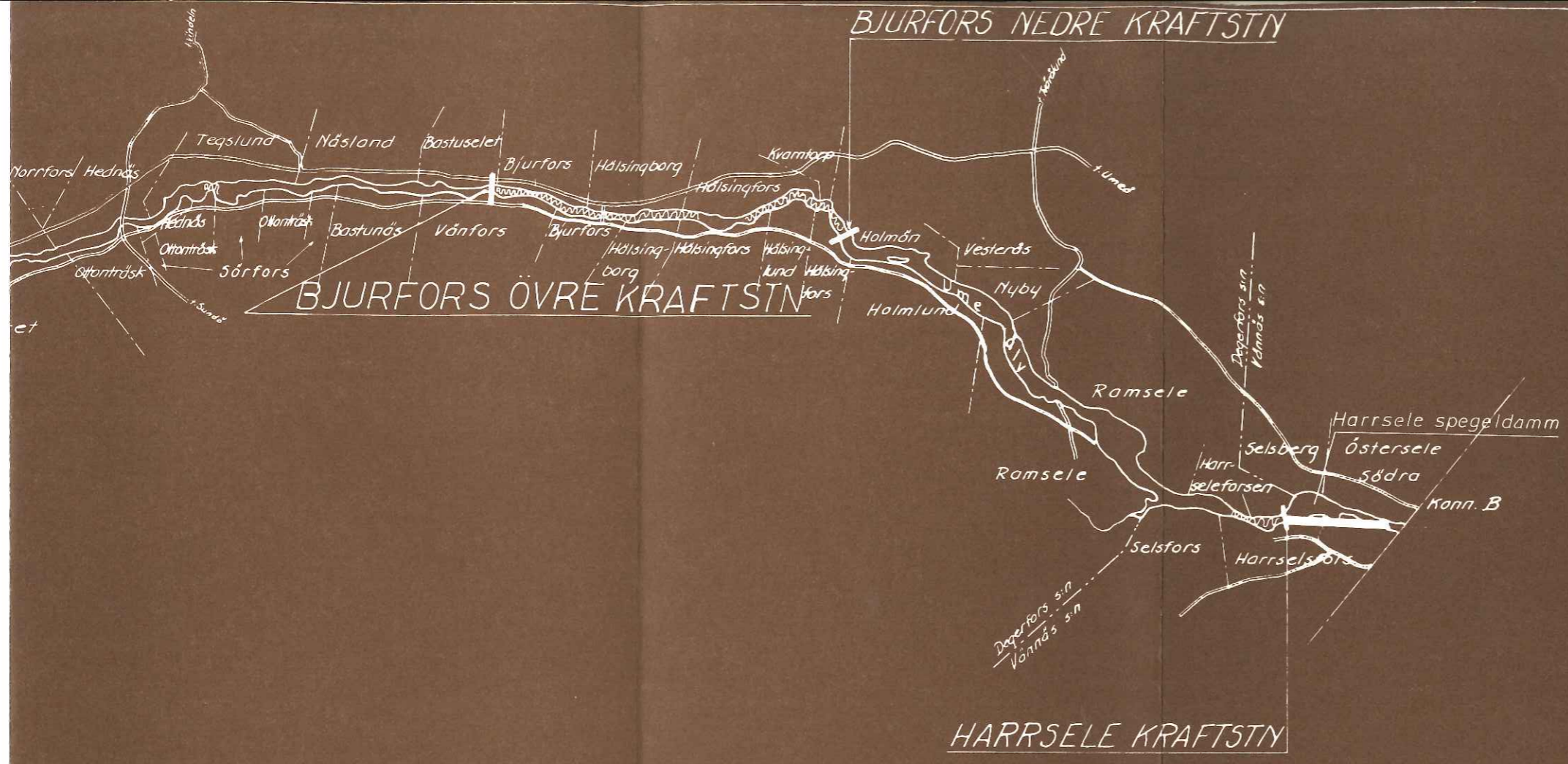
BETSELE KRAFTSTN

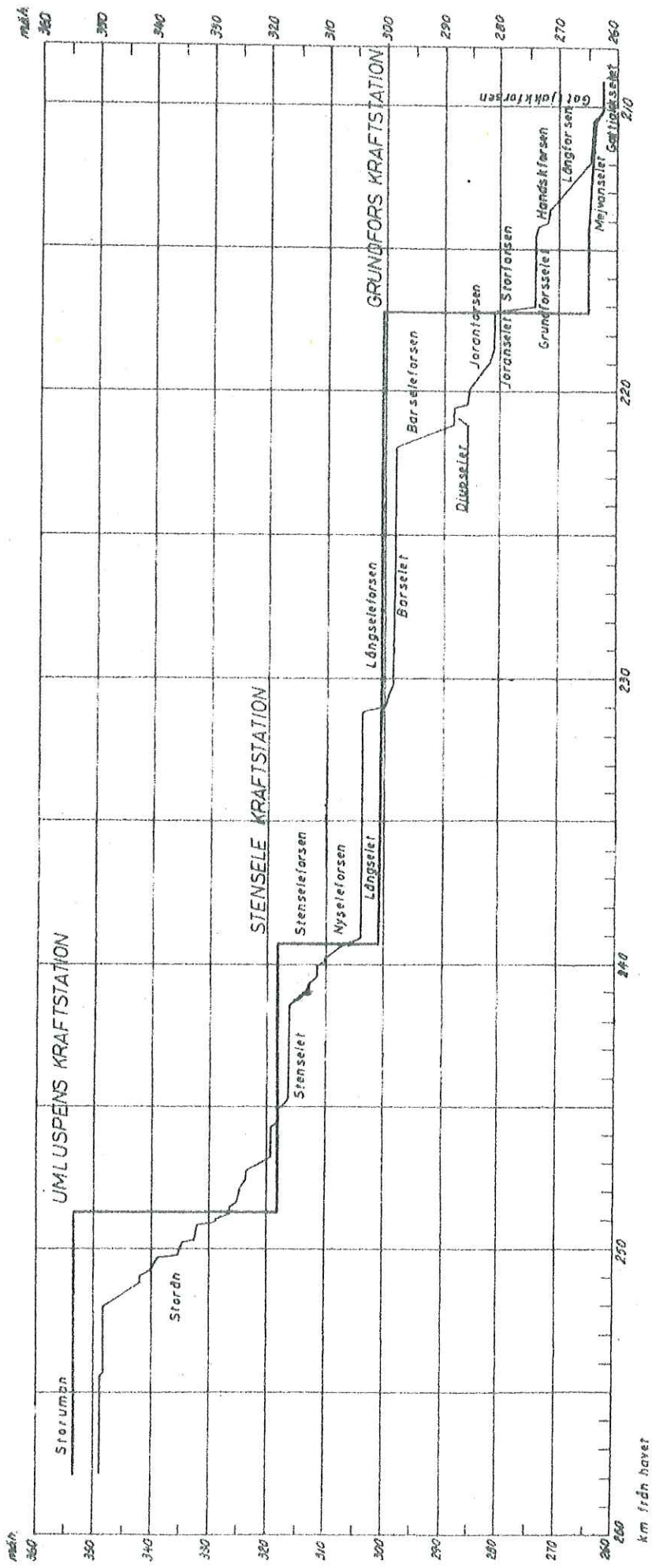
Skala 1:100 000

	UME ÄLV		skildrad B-17 Wilström	92-55	1:100 000
	Översiktskarta i 2 blad över sträckan Storuman - havet		Blomsterlund		
	VATTENBYGGNADSTEKNISKA BYRÅN		Möckge		Grupp 4152
			BRM		Nr 132346 b

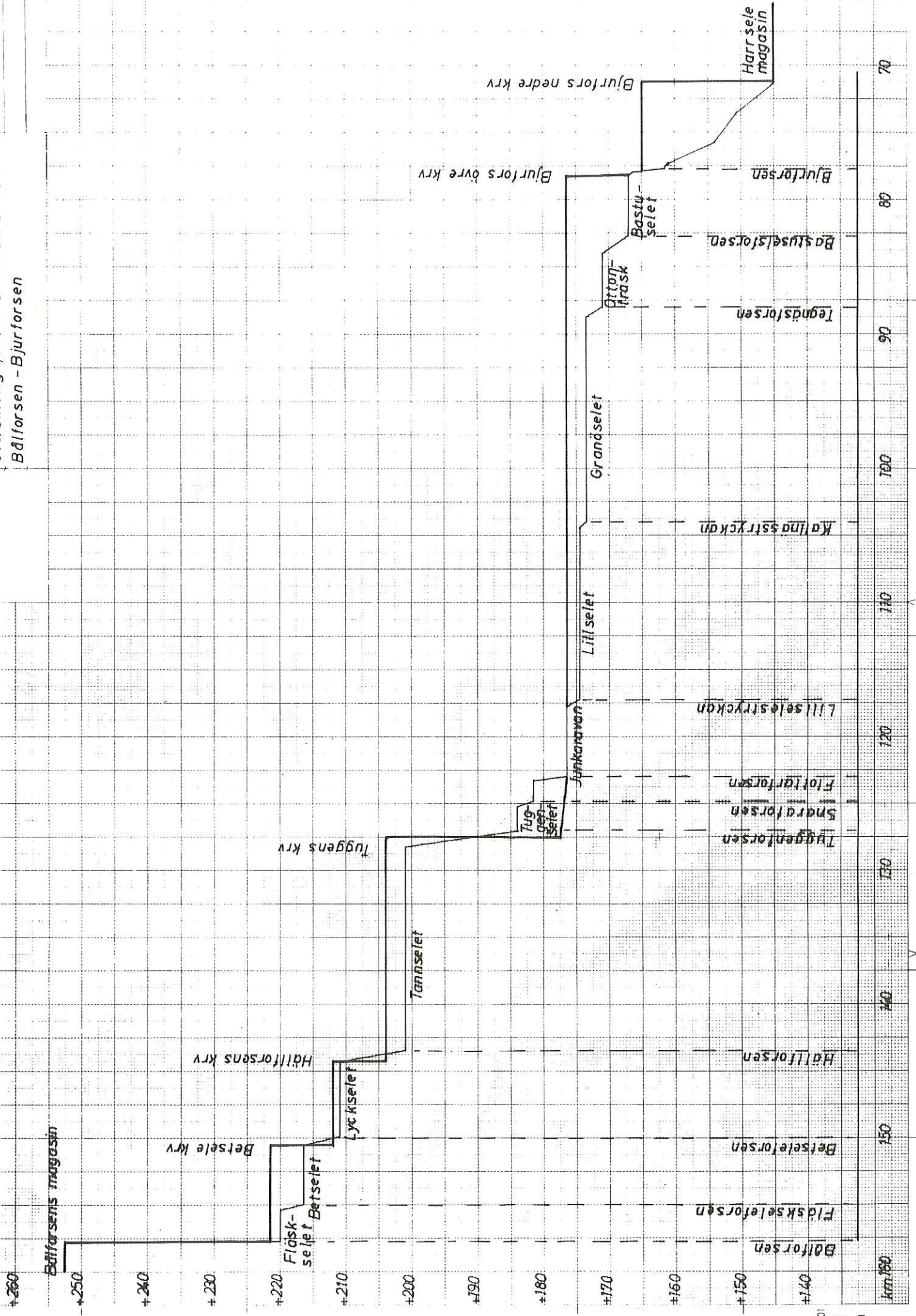

1976-05-07

VBB Nr 144909

UMEÄLVEN
Översiktlig profil av älvsträc-
kan Storuman-Gottjakkforßen

ÖMÅLAVEN
Översiktlig profil av älvsträckan
Bjulforsen - Bjurforsen

Fångst i kg av olika fiskarter inom olika skadeområden i Umeälven mellan Storuman och Stormorrfors regleringsdamm före kraftverksutbyggnaden

Skadeområde	Öring	Harr	Sik	Gädda	Abborre	Lake	Källa	Anmärkning
Umluspen-Stensele ^{1/}	526	368	1.940	378	107	uppg.saknas	Sökandens ersättningsförslagsättningförslag 630405	Sökandens ersättningsförslag avser fiskerättsägarna i Stensele m fl byar samt Forsvik och Skarvsjö.
- " -	2/ 6.500	1.100	6.000	900	350	ingår i abborre	Fiint:s yttr. 540611 och 631107	I fiint:s fångststatistikuppg. 540611 ingår även uppg. från icke fiskerättsägare (medlemmar i Storumans sportfiskeklubb och Stensele fvf).
Grundfors ^{1/}	624	624	4.452	940	1.150	uppg.saknas	Sökandens ersättningsförslag 630920	Sökandens ersättningsförslag avser fiskerättsägarna i Nyholm, Barsele, Sundsvall-Holmsund samt Berglunda.
- " -	2/ 3.144	2.725	6.792	2.777	2.455	238	Sötv.lab:s yttr. 571219	I Sötvattenlab:s statistik (104 uppg.lämnare) ingår förutom ovanstående även Grundfors by som saknar fiskerätt, vilken överlåtits på sökanden i samband med försäljning av fallhöjden.
Rusfors ^{1/}	882	1.351	11.808	7.176	7.183	961	Sökandens ersättningsförslag 620207	I sökandens ersättningsförslag ingår samtliga skifteslag vid Rusfors utom Kattisavan som överlåtits fiskerätten till sökanden.
- " -	2/ 1.540	2.258	12.629	7.862	7.653	1.124	Engångsstatistik	Ingår ovanstående plus Kattisavan.
Bålforsen ^{1/}	119	273	589	518	325	33	Sökandens ersättningsförslag 680924	Sökandens ersättningsförslag avser endast fiskerättsägarna vid Umgranselet.
- " -	2/ 306	634	1.126	1.036	724	uppg.saknas	Fiint:s yttr. 690409	I fiint:s sammanställning ingår fångstuppg. från både fiskerättsägare och icke fiskerättsägare vid Umgranselet.

Skadeområde	Öring	Harr	Sik	Gädda	Abborre	Lake	Källa	Anmärkning
Betsle ^{2/}	219	719	847	867	561	30	Engångsstatistik	Enl. uppg. såldes fallhöjd och fiskerätt till sökanden på 1940-talet.
Hällforsen	-	-	-	-	-	-		Fiskerätten tillhör sökanden. (fångstutgifter saknas)
Tuggen ^{1/}	145	296	2.533	1.882	1.328	99	Sökandens ersättningsförelag 610227	Sökandens uppg. avser enbart fiskerättsägarna på dämmingsområdet.
- " ^{2/}	(450)	(900)	(2.800)	(2.100)	(1.400)	(100)	Fiint:s yttr. 580602	I fiint:s (delvis skattade) fångstmanstältn. ingår även nedstr.sträckan, där fiskerätten tillhör sökanden och MoDo.
Bjurfors Övre ^{1/}	718	2.262	1.354	2.070	1.257	uppg.saknas	Sökandens ersättningsförelag 620511	
- " - ^{2/}	1.030	3.600	2.310	3.290	1.970	-"-	Fiint:s yttr. 1961 och 1962	
Bjurfors Nedre ^{2/}	556	882	198	542	104	119	Engångsstatistik	Enl. uppg. sålde byborna fallhöjd och fiskerätt på 1940-talet.
Harrsele ^{1/}	(378)	(1.500)	(485)	(927)	(489)			Enl. sökandens ersättn.förslag skall fiint:s fångstutpg. reduceras med 1/3-del.
- " - ^{2/}	565	2.240	725	1.385	730	ingår i abborre	Fiint:s yttr. 570128	X/ Ca 1/3-del utgöres av lax.
Pengfors ^{1/}	456 ^{X/}	365	456	365	182	-"-	Ansökn.handl.	
- " - ^{2/}	519 ^{X/}	560	642	572	465	uppg.saknas	Fiint:s yttr. 540920 och 621128	

Skadeområde	Öring	Harr	Sik	Gädda	Abborre	Lake	Källa	Anmärkning
Stornorrffors dämn.- område ^{1/}	682 ^{x/}	1.385	2.103	3.576	2.159	uppg. saknas	Sökandens PM 621016	^{x/} En mindre mängd lax ingår.
- " -	2/ 701 ^{x/}	1.409	1.929	4.140	1.940	- " -	Sötvatten- lab:s sta- tistik (jus- terad)	
Summa ^{1/}	4.530	8.424	25.720	17.832	14.180			
" 2/	15.530	17.027	35.998	25.471	18.352			

1/ Sökandens ersättningsförslag, som enbart avser fastigheter med fiskerätt.

2/ Totalfångst enligt sötvattenlaboratoriet och fiint (delvis **öjusterad** engångsstatistik).

Ume älv. Fångstens fördelning på olika redskap inom
olika skadeområden enligt engångsstatistiken

Område	Art	% av totalfångst						Krok	S:a kg	Krokfångst kg	Anmärkning
		Nät	Not	Ryssja	Mjärde	Ryssja	Krok				
<u>Stensele kriv</u> (Stensele m fl byar)	Öring	28	1				71	1.650	1.170		
	Harr	24	4				72	424	305		
	Sik	62	33				5	3.673	185		
	Gädda	36	16				48	484	230		
	Abborre	61			8		31	194	60		
	Lake	31					69	65	45		
<u>Grundfors kriv</u> Barselet, (Forsvik t o m Berglunda)	Öring	26	12				62	2.664	1.650		
	Harr	29	9				62	2.258	1.400		
	Sik	57	38				5	6.579	325		
	Gädda	41	8	10	15		26	2.340	600		
	Abborre	36	2	1	33		28	2.667	750		
	Lake	15					40	220	90	Lakstrut 45 %	
<u>Grundfors kriv</u> (Grundfors By)	Öring	34					66	1.760	1.160		
	Harr	34					66	1.467	970		
	Sik	97			1		2	1.826	40		
	Gädda	25		38	8		29	1.191	345		
	Abborre	28		18	33		21	652	135		
	Lake	1					99	77	75		

Område	Art	% av totalfångst						S:a Kg	Krokfångst kg	Anmärkning
		Nät	Not	Ryssja	Mjärde	Krok				
<u>Rusfors krv</u> (Dämn.området ned till Kattis- avan med undan- tag för St Bas- tutrasket,Tjikki- trasket och Blå- vikssjön	Öring	41	21			38	812	310		
	Harr	37	2			61	2.135	1.300		
	Sik	45	51			4	13.888	550		
	Gädda	22	4	46	9	19	6.454	1.225		
	Abborre	32	6	6	41	16	5.300	850		
	Lake	10	4			86	1.037	890		
	Öring	29	4			67	1.045	700		
	Harr	29	4			67	1.620	1.100		
	Sik	59	35			6	1.131	70		
	Gädda	26	3	24	21	26	1.018	265		
<u>Bålforsens krv</u> (Umgränsele m fl byar)	Abborre	30	1	1	58	10	655	65	Lakstrut 17 %	
	Lake	13				70	246	170		
	Öring	30	11			59	293	170		
	Harr	26	4			71	638	450		
	Sik	52	47			1	1.182	10		
	Gädda	24	6	22	29	19	1.003	190		
	Abborre	36	6		42	16	704	110		
	Lake	3			10	87	94	80		
	Öring	17				83	219	180		
	Harr	39	4			56	719	400		
<u>Betsele krv</u> (Betsele by)	Sik	55	9			36	847	305		
	Gädda	11		12	33	44	867	380		

Område	Art	% av totalfångst						S:a kg	Krokfångst kg	Anmärkning
		Nät	Not	Ryssja	Mjärde	Krok				
<u>Betsele krv forts</u>	Abborre	19		4	30	47	561	260	En reducering av engångsstatistiken har gjorts såväl av sökanden som av fiint, särskilt vad gäller sik	
	Lake					100	30	30		
	Öring	22	40			38	361	140		
	Harr	22	34			44	877	385		
	Sik	45	55				4.272	20		
	Gädda	19	14	31	21	15	2.825	425		
	Abborre	33	9	5	42	11	1.987	220		
	Lake	4		42		54	142	75		
	Öring	44				56	1.714	960		
	Harr	40	2			58	6.199	3.600		
<u>Bjunfors Övre krv</u>	Sik	88	6			6	4.107	250	En reducering av den ursprungliga fångststatistiken har gjorts av såväl sökanden som fiint.	
	Gädda	29		35	15	21	6.314	1.350		
	Abborre	38		9	37	16	3.245	520		
	Lake	14		1	2	80	605	485		
	Öring	21				79	556	440		
	Harr	22				78	882	690		
	Sik	85				15	198	30		
	Gädda	7		36	12	45	542	245		
	Abborre			19	43	38	104	40		
	Lake			7	1	92	119	110		
<u>Harrsele krv</u>	Öring	19				81	403	325	Lakstrut 3 %	
	Harr	11				89	1.116	995		
	Sik	51			1	48	470	225		
	Gädda	4		40	11	45	977	440		
	Abborre	16		2	48	34	215	75		
	Lake	1				96	329	315		

Herr Fil.Dr. Sten E. Berg,
Härnösand.

Med anledning av Eder önskan om uppgifter kring sportfisket i Umeälven nedströms Storuman får jag meddela följande.

Sommaren 1952 fiskade jag i dessa vatten en vecka i slutet av juli, sommaren 1953 drygt två veckor i juli och en vecka i slutet av augusti. Med ledning av de anteckningar, som jag förde denna tid, dels kring mitt eget fiske, dels kring andras uppgifter och fisken, kan jag meddela att tillgången på laxöring i detta vatten är synnerligen god.

Storumans sportfiskeklubbs vatten.

Fisken är ovanligt grov. Under sommarfisket, d.v.s. under juni och juli månader, torde medelvikten på den fångade fisken ligga mellan 4 och 5 hekto. Fiske från båt är förbjudet, likaså allt fiske förutom fluga och spinn. På grund av ett stort antal fiskare är fisken mycket krokvan, men att under ordinära förhållanden ta mellan 3 och 5 kilo per dag, torde icke möta några svårigheter. Själv har jag gjort åtskilliga dylika fångster, trots att jag samtidigt sysslat med fotografering, intervjuat fiskare mm. Sista veckan i juli 1953 träffade jag rälsbussförare Knut Nilsson, Örnsköldsvik, som då på spö under fem dagar fiskat en halv kont öring, motsvarande ungefär 15 kilo. Han ansåg att fisket var dåligt just då, ty han brukade på samma tid i vanliga fall få det dubbla. När fisken är i hugget torde ofantliga fångster kunna göras, ty fisken är så talrik, att vattnet vissa tider formligen kokar av vakande och tumlande fisk.

Sista veckan i augusti 1953 fiskade jag om nätterna. En natt räknade jag till 36 fiskare längs stränderna, det lär ibland vara ända upp till mellan 50 och 60. Fisket skedde då medelst spinn. Den fångade fisken är denna tid grov. Själv fick jag endast en femkilosfisk men förlorade två betydligt större. Jag såg konduktör Karl Alfred Johansson i Storuman på en timme ta två fiskar på mellan 6 och 7 kilo styck (se bifogade fotografi). Konduktör Johansson hade under cirka tre veckors nattfiske i augusti tagit ett 15-tal sådana fiskar. Medelvikten vid detta nattfiske tycks ligga på omkring 5 kilo. En natt i början av augusti 1948 fick ovan omnämnde rälsbussförare Knut Nilsson fem fiskar med en medelvikt av nära sex kilo. En natt i slutet av augusti 1950 fick bilmekaniker Adolf Sjödin i Stensele på fluga fem fiskar mellan 4,8 och 7,1 kilo - Sjödin fick då så mycket fisk, att han knappt orkade bära hem fångsten. Då och då kan man höra Sjödin säga, att fisket den och den gången gick skapligt. När jag frågade, vad detta innebar, svarade han i likgiltig ton: - Tja, en fyra, fem fiskar på si så där fem eller sex kilo och en femton, tjugu åttahektosbitar!

Fiskar på nio och tio kilo är visserligen inte vanliga, men dylika fångas och ses då och då. Under sista veckan av augusti 1953 bodde jag i en stuga vid älven och såg då dagligen grov fisk göra höga luftsprång i selen. Sista natten fiskade jag med fluga åt "småfisken", d.v.s. fisk från 0,5 - 1,5 kilo,

vilken då går upp på grunt vatten och vakar livligt. Jag fick då cirka 6 kilo och hade kunnat ta åtskilligt mera, om jag hade haft bruk för den. En hel del återbördades. Jag förlorade den natten elva flugor, tafsen var för klen.

Stensele fiskevårdsförenings vatten.

I detta vatten fiskade jag i juli 1952 och juli 1953. Fiskens genomsnittsvikt är här mindre, ehuru även här finns en del grov fisk. En natt fick jag 15 kilo i storlek från 0,3 - 1,2 kilo. En annan kväll fick jag cirka 10 kilo. En afton räknade jag över 50 olika öringar, som hoppade över mina flugor, utan att ta. Jag gick då längs den s.k. Banken, en stenkista 1 km nedströms Stensele kyrka. Dessa fiskar varierade från 0,2 - ungefär 2 kilo. De stod i läckvattnet nedom kistan.

Åtskilligt mera kunde räknas upp, men det anförda kan kanske räcka. Jag har under årens lopp fiskat i en mängd fina lax-öringvatten runt om i Sverige - även i helt orörda fjällvatten - men maken till vatten nedströms Storuman har jag ännu aldrig sett. Det är också min övertygelse, att detta vatten är det finaste och mest fiskrika för strömöring, som för närvarande finns i vårt land.

Edsbyn den 19 maj 1954.

Högaktningsfullt

Hans Lidman

skriftställare

Rätt avskrivet intyga:

Thorsten Anderson
.....

Britt Dalén
.....

STENSELET, FÅNGST I KG PER ANSTRÄNGNING (NÄT OCH VITTNINGS = F/a) JÄMTE MEDELVIKTER (Mv,kg) I ETT JOURNALFÖRT FISKE

År	Antal anstr.	ÖRING		HARR		SIK		GÄDDA		ABBORRE		LAKE		ANMÄRKNING
		F/a	Mv	F/a	Mv	F/a	Mv	F/a	Mv	F/a	Mv	F/a	Mv	
1954	260	0,08	0,36	0,02	0,33	0,25	0,39	0,01	-	<0,01	-	<0,01	-	OPÅVERKAT FISKE
1955	607	0,02	0,33	0,01	0,35	0,28	0,34	0,02	0,46	<0,01	-	<0,01	-	
1956	555	0,02	0,34	0,01	0,35	0,28	0,22	0,02	0,57	<0,01	-	0,01	0,25	GRÄVNINGAR UPPSTRÖMS
1957	1.145	0,03	0,27	0,01	0,27	0,29	0,21	0,01	0,54	<0,01	-	<0,01	0,21	
1958	771	0,01	0,29	<0,01	-	0,20	0,21	0,01	0,33	<0,01	-	<0,01	-	
1959	1.101	<0,01	0,37	<0,01	-	0,33	0,22	0,01	0,44	<0,01	-	<0,01	-	KRAFTVERKET I DRIFT
1960	965	0,03	0,36	0,02	0,40	0,23	0,23	0,01	0,41	<0,01	-	<0,01	-	
1961	990	0,01	0,27	<0,01	-	0,69	0,24	0,02	0,36	<0,01	0,15	<0,01	-	
1962	1.132	0,01	0,31	<0,01	-	0,47	0,24	0,02	0,44	<0,01	-	<0,01	-	
1963	919	0,01	0,30	<0,01	-	0,33	0,26	0,05	0,44	<0,01	0,18	<0,01	-	
1964	897	0,01	-	<0,01	-	0,30	0,29	0,05	0,50	<0,01	-	<0,01	-	
1965	757	<0,01	-	<0,01	-	0,37	0,33	0,02	0,55	<0,01	-	<0,01	-	
1966	506	<0,01	-	<0,01	-	0,36	0,35	0,03	0,64	-	-	0,03	0,38	
1967	342					0,27	0,36	0,02	0,60	<0,01	-	0,04	0,64	

FISKE BEDREVS FÖRE REGLERINGEN FRÅN ISLOSSNING TILL ISLÄGGNING (APRIL-NOVEMBER). ÖRINGEN FÅNGADES I HUVUDSAK UNDER APRIL, HARREN UNDER APRIL-MAJ, MEDAN DE STÖRSTA FÅNGSTERNÄVA AV SIK ERHÖLLS UNDER AUGUSTI-SEPTEMBER. REGLERINGEN TOGS I DRIFT ÅR 1960 MEN REDAN FR O M ÅR 1956 FÖREKOM GRUMLINGAR I VATTNET PÅ GRUND AV GRÄVNINGAR UPPSTRÖMS.

Umeälven, Grundfors kraftverk. Fångst i kg per ansträngning (f/a) samt medelvikt (mv) på nät av olika maskstorlekar vid provfiske i Barselet före reglering (1955-57)

	12 v/a		16 v/a		18 v/a		20 v/a		24 v/a		28 v/a	
	f/a	mv	f/a	mv	f/a	mv	f/a	mv	f/a	mv	f/a	mv
ng	0,01	-	0,01	-	0,02	0,42	0,02	0,37	0,03	0,21	0,02	0,20
r	0,03	-	0,04	0,46	0,01	0,28	0,01	0,18	0,07	0,14	0,04	0,10
da	0,16	2,03	0,09	0,79	0,14	0,26	0,15	0,20	0,41	0,11	0,37	0,08
orre					0,11	0,84	0,06	0,49	0,08	0,66	0,04	0,23
a			0,01	-					0,03	0,07	0,05	0,05
									0,01	-	0,02	0,13

ThA/BD juli-76

PROVFISKEN INOM RUSFORS DÄMNINGSOMRÅDE (ÄLVEN). JÄMFÖRELSE AV FÅNGST PER ANSTRÄNGNING (F/a) SAMT MEDELVIKTER (Mv)
HOS SIK, GÄDDA OCH ABBORRE SAMT LAKE, MÖRT OCH STÄM UNDER ÅREN 1962 OCH 1966

	12 v/a		16 v/a		18 v/a		20 v/a		24 v/a		28 v/a	
	F/a st	Mv kg	F/a st	Mv kg	F/a st	Mv kg	F/a st	Mv kg	F/a st	Mv kg	F/a st	Mv kg
SIK												
"	1962	-	<0,1	0,01	0,2	0,05	0,27	0,11	1,0	0,13	0,4	0,04
"	1966	<0,1	<0,1	0,01	0,4	0,08	0,22	0,14	1,5	0,17	2,8	0,24
GÄDDA												
"	1962	<0,1	0,1	0,08	0,2	0,10	0,47	0,10	0,3	0,11	0,2	0,03
"	1966	<0,1	0,3	0,17	0,4	0,21	0,48	0,17	0,3	0,09	0,2	0,11
ABBORRE												
"	1962	<0,1	0,1	0,02	0,2	0,03	0,22	0,09	1,2	0,18	2,4	0,18
"	1966	<0,1	<0,1	0,01	0,5	0,09	0,18	0,16	3,6	0,33	4,8	0,34
SUMMA												
"	1962	-	-	0,11	0,6	0,18	-	0,30	2,8	0,42	3,0	0,25
"	1966	-	-	0,19	1,3	0,38	-	0,47	5,4	0,59	7,8	0,69
LAKE												
"	1962	<0,1	<0,1	0,01	0,1	0,03	0,47	0,01	0,1	0,02	0,1	0,01
"	1966	<0,1	0,3	-	0,1	0,03	0,47	0,02	0,2	0,06	0,1	0,01
MÖRT												
"	1962				<0,1	0,01	-	<0,01	1,6	0,15	3,2	0,25
"	1966				<0,1	0,01	-	0,06	1,4	0,13	2,1	0,16
STÄM												
"	1962				<0,1	<0,01	-	<0,01	0,3	0,03	1,0	0,09
"	1966				<0,1	<0,01	-	0,01	0,9	0,09	5,4	0,46
SUMMA												
"	1962				0,00	0,00	-	<0,02	2,0	0,20	4,3	0,35
"	1966				0,05	0,05	-	0,09	2,5	0,26	7,8	0,63

Anm.: Blåviksjön, Tjickiträsket och Bastuträsket ingår ej i sammansällningen.

Fångsterna av öring och harr har utelämnats.

Julii-76
Tina/80

UMEÄLVEN. FÅNGSTUTBYTET ÅR 1976 I NÅGRA JOURNALFÖRDA FISKEN I KRAFTVERKSMAGASIN

Mv = medelvikt i kg, F/a = fångst i kg per ansträngning

Plats	Redskap	Antal anstr	Tid	Typ av fiske	Sik		Småsik		Gädda		Abborre		Lake	
					F/a	Mv	F/a	Mv	F/a	Mv	F/a	Mv	F/a	Mv
Stensele	Nät (12-18 v/a)	273	April-maj	gädd- o sikfiske	1,12	0,28			0,77	1,62	0,05	0,30	0,11	0,95
	" "	146	Aug.-okt.	sikfiske	1,49	0,32			0,04	-	0,15	0,19	0,07	0,98
Grundfors (Barsele)	Nät (20 v/a)	134	Maj-sept.	sikfiske	0,97	0,12								
	" "	31	Maj	gäddfiske	0,13	0,23			2,64	1,58				
Rusfors vid Rusele	" (12-18 v/a)	17	Aug.	sikfiske	0,71	0,20								
	" (32 v/a)	68	Aug.-okt.	småsikfiske			1,76	0,05						
	Ismete	19	April								0,63	0,08		
	Mete	17	Juni-sept.								0,82	1,00		
	Kastspö	28	Juli-aug.								0,60	0,09		
	Sax	115	April-maj							0,27	1,10			
Bäljarsen uppströms Ugransele	Nät (12 v/a)	8	Maj	gäddfiske							1,56	1,78		
	" (18-20 v/a)	29	Maj	sikfiske	0,44	0,21					0,38	1,22		
	" (20-23 v/a)	29	Maj-juni	abberrfiske								0,77	0,13	
	" (18-20 v/a)	20	Aug.	"	0,23	0,18						0,95	1,40	
	" (18-20 v/a)	67	Sept.-okt.	sikfiske	0,92	0,18								
	" (32 v/a)	12	Nov.-dec.	småsikfiske			1,38	0,07						
	Ismete	36	April								0,58	0,09		
Bjurfors Övre vid Lillele	Nät (16-18 v/a)	23	Maj-sept.		0,84	0,40			0,37	1,21	0,54	0,19		
	Ismete	20	Nov.-april								1,25	0,10		
	Ståndkrok	6	April						4,00	2,44	0,27	0,12		
Bjurfors Övre vid Ottoträsk	Ismete	32	Febr.-maj								0,25	0,08		
	Mete	8	Maj-juni								0,33	0,08		
	Sax	28	Mars-april											

Ansträngningsenhet: Nät: = nät och vittjning, Sax: = sax och vittjning. Mete: = fiskare och timme, Ståndkrok: krok och timme.

ThA/BD apr.77

Vattenarealer och fiskavkastning i Umeälven före kraftverksutbyggnaden

Älvsträcka	Skadeområde	Arealer (ha)		Fiskavkastning (kg)	
		Totalt	Forsar och småsel	Totalt	Öring, harr och sik i forsar
Storån - Långseleforsen	Umluspen-Stensele	784	125	19	46
Barselet - Gortjackforsen	Grundfors	1.078	65	17	70
Gortjackselet - Rusforsen ^{1/}	Rusfors	1.653	42	19	66
Umgranselet - Bålforsen	Bålforsen	437	78	17	- ^{2/}
Fläskselet - Betseleforsen	Betsele	180	15	18	59
Lyckselet - Hällforsen	Hällforsen	225	9	-	-
Tannselet - Flottarforsen	Tuggen	650	19	12	30
Junkaravan - Bastuselet	Bjurfors Övre	770	22	16	- ^{2/}
Bjurforsen - Rackbäcksforsen	Bjurfors Nedre	82	38	29	31
Ramselet - Fällforsen	Harrsele	316	30	18	- ^{2/}
Nässelet - Pengforsen	Pengfors	114	16	24	-
		<u>6.289</u>	<u>459</u>		

1/ Inklusive Juktån mellan Rotforsen och Askilje, ej Blåvikssjön

2/ Harren torde i stor utsträckning ha fångats på krok (släplina, ismete) uppströms och nedströms forsarna.

Umeälven. Genomsnittlig beräknad naturlig månadsmedelvattenföring i m³/s för åren 1967-73 vid Grundfors, Bålforsen och Harrsele enligt SMHI

	Jan.	Febr.	Mars	April	Maj	Juni	Juli	Aug.	Sept.	Okt.	Nov.	Dec.
Grundfors	67	55	38	32	122	548	396	191	125	111	115	85
Bålforsen	77	62	44	46	223	715	467	223	147	134	138	102
Harrsele	85	72	54	63	277	733	510	243	161	147	155	115

ThA/BD juli-76

UMEÅLVEN. KARAKTERISTISKA VATTENFÖRINGAR (m³/s) SAMT UPPGIFTER OM FISKET I UMEÅLVEN STÖRRE BIVATTENDRAG (MQ Längst 0,25 m³/s) MELLAN STORUMÅN OCH PENGFORS

Vattendrag	L	N	HHQ	MHQ	MQ	MLQ	LLQ	Uppgifter om fisket mm
Stensele skadeomr. Grånselebäcken (H)	23	9	3,0	0,25	0,025	0,005		Dåligt fiskevatten. En del småöring finnes.
Storbäcken (H)	654	110	46	7,5	1,3	0,4		Småöring och harr. Gott om gädda i nedre delen samt i Storbäckeeven i utloppet i älven.
Kvarnbäcken (V)	69	9	4,5	0,8	0,17	0,07		Hela sjösystemet rotenonbehandlat. Ådeifisk inplanterad.
Grundfors skadeomr. Nyrträskbäcken (H)	45	11	4,0	0,5	0,06	0,02		Lite öring och harr.
Jovanbäcken (H)	122	24	9,5	1,3	0,2	0,05		Småöring. Ingen harr.
Mejvanbäcken (H)	138	28	11,0	1,5	0,2	0,05		Bra harrvatten. Även småöring finnes. Vandringshinder i utloppet.
Rusfors skadeomr. Påubäcken (H)	54	65	30	4,2	0,7	0,25		Bra fiskevatten efter öring (övre delen) och harr (nedre delen). Små flöttingsingrepp.
Tåskbäcken (H)	67	15	6	0,7	0,1	0,03		För myrrik och spak förast vara ett bra öring- och harrvatten.
Rusbäcken (H)	43	32	15	2,6	0,55	0,2		Småöring och harr.
Setsele skadeomr. Lycksbäcken (V)	72	90	45	5,7	1,08	0,54		Gott om harr och abborre. Lite öring.
Tuggens skadeomr. Tuggenbäcken (H)	29	10	3,5	0,32	0,025	0,005		Småöring. Ingen harr. Ej särskilt bra sportfiskevatten. Förr fanns det fin öring i Tannbäcken.
Tannbäcken (H)	191	35	14	2,1	0,4	0,1		
Bjurfors Övre skadeområde Byssjan (H)	34	224						Småöring och harr. Enstaka stora öringar finnes. I Kvarnbäcken och Idbäcken, som också mynnar inom Bjurfors Övre, finns endast små öring.
Härsele skadeomr. Ramsån (H)	50	351	46	23	3,6	0,6	0,3	Småöring och enstaka stora öringar. Ingen harr.

Förkortningar:

L = Vattendragets längd, km. N = Nederbördsområde, km². HHQ = Högsta högvattenföring. MHQ = Normal högvattenföring. MQ = Normal medelvattenföring. MLQ = Normal lågvattenföring. LLQ = Lägsta lågvattenföring. (H) = Högsta höger. (V) = Tillflöde från vänster.